

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA MANAGEMENTU

Význam technických památek pro cestovní ruch v Ostravě

Meaning of Technical Monuments for Tourism in Ostrava

Student: Kateřina Horehledřová

Vedoucí bakalářské práce: Doc. Ing. Václav Lednický, CSc.

Ostrava 2015

Zadání bakalářské práce

Student: **Kateřina Horehled'ová**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6501R006 Ekonomika cestovního ruchu
Téma: **Význam technických památek pro cestovní ruch v Ostravě**
Meaning of Technical Monuments for Tourism in Ostrava

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Metodika zpracování a cíl práce
 3. Teoretická východiska cestovního ruchu
 4. Vybrané technické památky v Ostravě
 5. Popis lokality
 6. Výsledky výzkumu
 7. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

HOUŠKA, Petr. *Environmentální aspekty potenciálu území pro cestovní ruch*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2014. ISBN 978-80-7452-041-9.

MATĚJ, Miloš, Jaroslav KLÁT a Irena KORBELÁŘOVÁ. *Kulturní památky ostravsko-karvinského revíru*. Ostrava: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě, 2009. ISBN 978-808-5034-523.

RYGLOVÁ, Kateřina, Michal BURIAN a Ida VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch – podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4039-3.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

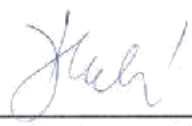
Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Václav Lednický, CSc.**

Datum zadání: 21.11.2014

Datum odevzdání: 07.05.2015

doc. Ing. Petra Horváthová, Ph.D.
vedoucí katedry

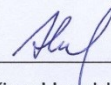

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení

Prohlašuji, že předloženou bakalářskou práci Význam technických památek pro cestovní ruch v Ostravě jsem vypracovala samostatně pod vedením Doc. Ing. Václava Lednického, CSc. podle odborné literatury a ostatních zdrojů uvedených v seznamu použité literatury.

Přílohy č. 1 – 4 jsem samostatně doplnila.

V Uherském Hradišti dne 7. května 2015

Kateřina Horehledová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu bakalářské práce Doc. Ing. Václavu Lednickému, CSc. za vedení této práce, za jeho věnovaný čas, připomínky a pomoc při zpracování. Dále bych chtěla poděkovat PhDr. Šárce Piliarikové za jazykovou korekturu práce, dále zaměstnancům vybraných technických památek za poskytnutí důležitých informací a především respondentům za jejich odpovědi.

Obsah

Obsah	3
1. Úvod.....	6
2. Metodika zpracování a cíl práce.....	8
2.1. Metodika zpracování.....	8
2.2. Cíl práce	8
3. Teoretická východiska cestovního ruchu	9
3.1. Cestovní ruch.....	9
3.1.1. Vývoj CR	10
3.2. Základní pojmy v cestovním ruchu.....	13
3.3. Typologie cestovního ruchu	16
3.3.1. Druhy cestovního ruchu	16
3.3.2. Formy cestovního ruchu	16
3.4. Technická památka.....	18
3.4.1. Památková péče.....	19
3.4.2. Technologický tok.....	19
3.4.3. Autenticita posledního pracovního dne	20
3.4.4. Brownfields.....	20
3.4.5. Význam technických památek v cestovním ruchu	20
3.4.6. Úloha a postavení technické památky v krajině.....	21
4. Popis lokality	23
4.1. Moravskoslezský kraj.....	23
4.2. Ostrava	24
4.2.1. Historie Ostravy.....	26
4.2.2. Městské obvody s technickými památkami.....	28
5. Vybrané technické památky v Ostravě	30
5.1. Landek park	30

5.1.1. Historie	31
5.1.2. Současnost.....	32
5.2. Vítkovické železářny	34
5.2.1. Historie	35
5.2.2. Současnost.....	37
5.3. Důl Hlubina	39
5.3.1. Historie	39
5.3.2. Současnost.....	40
5.4. Důl a koksovna Karolina	41
5.4.1. Historie	41
5.4.2. Současnost.....	42
5.5. Důl Michal	43
5.5.1. Historie	44
5.5.2. Současnost.....	45
6. Výsledky výzkumu.....	47
6.1. Dotazníkové šetření	47
6.2. Interpretace výsledných dat	58
6.3. Doporučení	59
7. Závěr.....	61
Použitá literatura	62
Knižní zdroje	62
Ostatní knižní zdroje	63
Internetové zdroje	63
Seznam obrázků	67
Seznam tabulek	68
Seznam grafů.....	69
Seznam zkratk	70

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce **Chyba! Záložka není definována.**

Seznam příloh	72
Příloha č. 1 – Fotogalerie	1
Příloha č. 2 – Propagační materiál DOV	1
Příloha č. 3 – Městské obvody Ostravy	1
Příloha č. 4 – dotazník Technické památky v Ostravě	1

1. Úvod

Bakalářská práce popisuje nejvýznamnější technické památky, o které je stále velký zájem z hlediska cestovního ruchu. Hlavním cílem bakalářské práce je přiblížit mnou vybranými technickými památkami v Ostravě široké veřejnosti, jaký mají význam pro uplatnění v cestovním ruchu. Neboť cestovní ruch se stává součástí životního stylu a potřeb lidí, které jsou v dnešní době významným a nepostradatelným jevem české ekonomiky. V teoretické části popisují cestovní ruch, který představuje otevřený a dynamický systém. Zmiňuji dva podsystémy, a to subjekt a objekt cestovního ruchu, základní údaje a historický vývoj cestovního ruchu. Vymezuji pojem technická památka a zaměřuji se na pojmu jeho využití movitých a nemovitých památek cestovního ruchu. V praktické části charakterizují lokalitu Moravskoslezský kraj s hlavním zaměřením na město Ostravu, v němž se nacházejí nenahraditelné památky, které se mohou stát trvalým a významným přínosem pro současný život města. Popisují ostravské technické památky, které jsou podle mého názoru nejvýznamnější. Dále popisují návštěvnost v uplynulých pěti letech a dotazníkovým šetřením zjišťují názory vybraných respondentů.

Cestovní ruch zůstává i přes pokračující finanční krizi významným oborem, který se promítá nejen do ekonomiky, ale také do životního prostředí, dopravy, regionálního rozvoje a také do individuálních možností trávení volného času. Přináší pro naši společnost v mnoha směrech značnou přidanou hodnotu, neboť je odvětvím národního hospodářství. Jeho přínos se projevuje v makroekonomických peněžních a měnových vztazích, v ekonomice mnoha podnikatelských odvětví, která jsou spojena s cestovním ruchem, ale také vytváří nové pracovní příležitosti i v problémových regionech.

Z pohledu jednotlivce či společnosti je cestovní ruch významným společensko-ekonomickým fenoménem a důležitý zdrojem zážitků konzumní společnosti ve vyspělých státech světa. Každým rokem překročí hranice na celém světě miliardy lidí na cestách za rekreací, obchodem, poznáním nebo zábavou. Lidé využívají turistická zařízení, která poskytují ubytování a stravování, turistické informační systémy, průvodcovské služby a služby cestovních kanceláří a agentur. Nelze se divit, že cestování vede člověka k opuštění domova, vždyť naše touha poznávat a pohybovat se v prostoru je lidskou přirozeností, ale je často spojená s různými riziky.

Česká republika má mnoho zajímavých a jedinečných památek jak technických, tak kulturních a přírodních. Můžeme je nalézt na seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Proto můžeme Českou republiku označit jako zemi s výhodným potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu.

Ve 2. polovině 19. století způsobila navazující průmyslová výroba a těžba uhlí z malého městečka jedno z nejvýznamnějších průmyslových center Evropy. Nástup průmyslové revoluce ukončil předchozí vývojové etapy v technice a pro industriální období otevřel mnoho možností a prostor. Technické památky dokládají složitý technický a stavební vývoj města, které tvoří jeho neopakovatelné a přitom jedinečné dominanty a symboly. Technické památky jsou významnými hmotnými historickými prameny. Představují jedinečné a typické pozůstatky, které dokládají vývoj techniky a technologií od nejstarších dějinných období až po současnost.

V dnešní době se z průmyslových objektů stávají opuštěné a zanedbané prostory nebo stavby. Proto je velice důležité zachovat, udržet, a chránit mnohé památky, které byly vytvořeny našimi předky a pečovat o ně. Lidem bychom je měli zveřejnit a zpřístupnit jako vzpomínku na dobu, kdy se průmysl stal významnou ekonomickou silou v dané lokalitě.

Průmysl přinesl bohatství lokalitám, kde se rozvíjel a vytvářel mnoho produktů využívaných lidskou společností a objektů vybudovaných za určitým účelem. Vybudované objekty se staly důležitou a významnou součástí krajiny a hlavní je, že měly jiné poslání než dříve lidmi budované objekty. Takto vznikla industriální architektura, kterou nejdříve začala reprezentovat stavba, kterou všichni známe především dýmající tovární komín. Pro město představuje dynamiku a sílu moderní doby.

2. Metodika zpracování a cíl práce

2.1. Metodika zpracování

Základem teoretické části bakalářské práce je shromáždění veškerých zdrojů o cestovním ruchu jako o nejdynamičtějším odvětví světového hospodářství. Zabývám se historickým vývojem cestovního ruchu, stanovením nejdůležitějších pojmů, odpovědí na otázku, co upřesňuje technická památka a hledáním nejnavštěvovanějších turistických cílů technických památek za rok 2012 a 2013. V praktické části popisuji Moravskoslezský kraj. Také město Ostravu, jeho historii a městské obvody, ke kterým tyto památky náleží - Petřkovice, Vítkovice, Moravská Ostrava – Přívoz a Michálkovice. Dále popisuji nejvýznamnější technické památky jejich historii, současnost a to jsou důl Landek park, Vítkovické železářny, Důl Hlubina, důl - koksovna Karolina a Důl Michal. Orientovala jsem se na návštěvnost prohlídek Landek parku, Vítkovických železáren a Dolu Michal za uplynulých pět let.

Ve výsledku průzkumu na základě dotazníkového šetření jsem se snažila získat informace od obyvatel města Ostravy a okolí, kteří znají tyto památky a dávají přednost jejich návštěvě.

Všechny důležité informace pro mou bakalářskou práci jsem získávala z odborné literatury a spolehlivých internetových zdrojů.

2.2. Cíl práce

Cílem mé bakalářské práce je vysvětlení základních pojmů v oblasti cestovního ruchu a využití technických památek v Ostravě, které přinášejí jak pro obyvatele Ostravy, tak pro turisty jedinečnou příležitost zapojení se do různých aktivit.

Cílem této bakalářské práce a vlastního průzkumu je zjištění, jaké je povědomí o technických památkách města Ostravy a jejich popularita. Jde o důl Landek park, Vítkovické železářny a Důl Michal. Cílem dotazníkového šetření je analýza současného stavu technických památek v Ostravě a jejich význam.

3. Teoretická východiska cestovního ruchu

3.1. Cestovní ruch

Cestovní ruch můžeme chápat ze dvou hledisek. Z Prvního hlediska chápeme cestovní ruch jako způsob uspokojování potřeb a z druhého hlediska jako oblast podnikatelských příležitostí v mnoha oborech lidské činnosti. Je součástí ekonomiky společnosti, neboť cestovní ruch se projevuje jako společenský ekonomický jev. [1]

Cestovní ruch lze definovat jako „soubor vztahů a jevů, které vyplývají z pobytu na cizím místě, pokud cílem pobytu není trvalý pobyt nebo výkon výdělečné činnosti.“ Hesková (2011, s. 10)

V současnosti je cestovní ruch zaměřen nejen na oblast poznání, ale i přesun lidí za odpočinkem, zážitky, rekreací, zábavou a stále častěji i za prací. Díky rychlému rozvoji techniky, zejména dopravy se rozšiřuje prostor pro kulturní či sportovní využití. Cestovní ruch lze definovat jako soubor činností, který je zaměřen na uspokojování potřeb spojených s cestováním a pobytem osob mimo místo trvalého bydliště ve volném čase. Proto se cestovní ruch stal nedílnou součástí spotřeby a způsobu života obyvatel zejména států vyspělé části světa. [12]

Dnešní cestovní ruch je předmětem, který je v současnosti zkoumán v několika vědních disciplínách, jako jsou například geografie, psychologie, sociologie, ekonomie, pedagogika a další. Tyto všechny disciplíny mají jeden společný předmět, kterým je cestovní ruch, ale každá disciplína má svá vlastní specifika, a proto ho každá zkoumá svým vlastním pohledem a metodologickým aparátem. Díky tomu dnes neexistuje pouze jedna vědní disciplína, ale máme jich hodně, díky čemuž se na různé problémy a předměty můžeme podívat, případně je i zkoumat z více hledisek. [1]

V cestovním ruchu se budeme nejvíce bavit o čtyřech nejdůležitějších vědních disciplínách, kterými jsou ekonomika, geografie, sociologie a psychologie. V ekonomii cestovního ruchu jsou předmětem zkoumání ekonomické aspekty, které se spojují se samotnou produkcí a realizací služeb, zboží. Tyto služby a zboží mají své specifické charakteristiky, díky kterým se podílejí na účasti v cestovním ruchu. V geografii se budeme bavit o zkoumání teritoriálních aspektů, které svou interakcí mezi cestovním ruchem a krajinou dávají cíl, tento cíl určuje všechny

zákonitosti vývoje vědy. Předmětem sociologie je zkoumat společnost tak, že klade důraz na sociální chování, konání, interakci, a to nejen u sociálních jedinců, ale také u skupin. Skupinami myslíme především návštěvníky cestovního ruchu. V psychologii se budeme zabývat studiem samotné psychiky těchto návštěvníků, kde je kladen důraz na správnou motivaci, aby se tyto sociální skupiny co nejvíce podílely na účasti v cestovním ruchu. Když správně motivujeme, musíme tyto skupiny uspokojit, což znamená, že musí být spokojeni se službami, které jim byly poskytnuty, a to nejen proto, aby se vraceli, ale také pro dobrý status. Psychologie cestovního ruchu se také zabývá poradenstvím. [1]

3.1.1. Vývoj CR

Rozvoj cestovního ruchu souvisí s růstem počtu obyvatelstva naší planety, zlepšením zdravotního stavu obyvatelstva, zvyšováním vzdělanosti. V dnešní době je cestovní ruch zaměřen na poznávání, rekreaci a plno volnočasových aktivit. V dřívějších dobách bylo cestování spojeno s jinými důvody - obchodními, vojenskými, poznávacími, prestižními. Vývoj cestovního ruchu je rozdělován do čtyř etap, a to Prvopočátky, začátky moderního cestovního ruchu, novodobý a současné období.

Nejprve se zaměříme na prvopočátky, tedy léta 480 - 425 př. n. l. Nejstarší cestovatelé této etapy jsou Řekové, Egypťané a Římané. Ve středověku se hodně dochovaly popisy cest pro obchodníky a průvodce. Cestování bylo v této době spojováno s životním stylem šlechty, synů bohatých kupců a měšťanů. Na počátku 13. století nastaly objevitelské a kolonizační cesty do zámoří, za účelem obchodu do Indie, Číny a Indonésie. Za nejznámějšího cestovatele byl považován Marco Polo, který žil sedmnáct let na dvoře císaře Kublajchána v Číně. Mezi významné zámořské výpravy patřily portugalské a španělské námořní plavby, ke kterým došlo v patnáctém století. Za nejvýznamnější mořeplavce se považují Kryštof Kolumbus, Bortolomeo Diaz, Vasco da Gama a Amerigo Vespucci. [8]

V 17. – 19. století začala etapa počátků moderního cestovního ruchu, kdy bohatí šlechtici a kupci měli právo volného pohybu po cizích územích. Nejvýrazněji byla ovlivněna průmyslová revoluce cestováním na konci 17. století, kdy byla potřeba nových pracovních sil spojena s tlakem na zrušení omezení volnosti pohybu, ale také na technický pokrok. Roku 1827 byl vydán první knižní průvodce Němcem Karlem Baedekerem, který tímto tištěným průvodcem chtěl usnadnit cestování i

středním vrstvám obyvatelstva. 5. července roku 1841 byla založena první cestovní kancelář Angličanem Thomasem Cookem. Uspořádal první výlet osobním vlakem po anglickém venkově a zorganizoval v roce 1855 první zahraniční zájezd na Světovou výstavu do Paříže. Thomas Cook je významnou osobností spojena s organizovaným cestovním ruchem a průkopníkem mnoha metod, které se v cestovním ruchu využívají dodnes. V polovině 19. století se organizovaly poznávací cesty bohatých měšťanských vrstev do Itálie nazývané Grand Tour. Pro rozvoj cestovního ruchu bylo důležité především lázeňství, cesty za poznáním, průmyslová odvětví a železniční doprava. V druhé polovině 19. století se rozvíjela doprava parní, železniční, motorová silniční, letecká, ale především pěší a horská turistika. [8]

Novodobý cestovní ruch můžeme sledovat ve třech hlavních etapách: období do 1. světové války, období mezi světovými válkami a období po 2. světové válce 1949-1989. Cestovní ruch působí na dynamiku rozvoje a stává se součástí národního hospodářství. Z malých podniků vznikají velké specializované řetězce, které se snaží dosáhnout národní a mezinárodní úrovně. [1]

V poslední etapě současného období se rozvíjí především letecká doprava na dlouhé vzdálenosti a na krátké vzdálenosti se rozšiřuje dálniční doprava do všech koutů světa. Také se objevují nové formy cestovního ruchu, jako je například agroturistika, dobrodružný cestovní ruch a jiné. Po roce 1989 se v České republice zrušilo vízum a uzavřel se bezdevizový styk s většinou turistických destinací. [8]

Tab. 3. 1 Vývoj CR

Etapa	Období	Druh dopravy	Motivace cestování	Účastníci
Předfáze	Do roku 1850	Pěší, silniční a lodní nemotorová	Poznávání, poutní a objevitelské cesty	Šlechta, církev, obchodníci
Počáteční fáze	1850-1914	Železniční a lodní parní, pěší, silniční nemotorová	Lázeňství, turistika, poznávání, obchod	Buržoazie, církev, nejbohatší zaměstnanci
Rozvojová fáze	1914-1945	Železniční (parní), silniční (motorová), letecká (vrtulová)	Rekreace (moře, venkov), obchod, poznávání	Buržoazie, pracující s vyšší životní úrovní
Vrcholová fáze	Po roce 1945	Silniční (dálnice), letecká (trysková, charterová)	Rekreace, péče o zdraví, poznávání, dobrodružství, obchod	Všechny vrstvy obyvatelstva

Zdroj: [8]

3.2. Základní pojmy v cestovním ruchu

Cestování

Budeme-li se bavit o cestování, můžeme říci, že je to pojem, který je ve svém kontextu širší a mnohem obsáhlejší než cestovní ruch. Cestování je spojeno s motivy. Například cesta do zaměstnání, ale nespadá do cestovního ruchu. [8]

Turistika

Turistikou rozumíme část cestovního ruchu, kdy účastníci preferují pohybovou aktivitu, například cykloturistiku, hipoturistika, vodní nebo horskou turistiku. [8]

Turistická destinace

„Turistická destinace je místo s určitými atraktivitami a s nimi spojených zařízení a služeb, které si účastník cestovního ruchu vybírá i využívá při svém pobytu.“ Lednický, Stefanovová (2010, s. 284).

Turistická destinace může být určitá lokalita, oblast, stát nebo kontinent. Účastník si vybírá za cíl své cesty atraktivity, které jsou dobře dostupné a pro účastníka zajímavé. Destinace poskytují také mnoho zábavy, kulturní, sportovní nebo společenské. [12]

Cestovní ruch podle WTO

Chápeme jako *„dočasnou změnu místa pobytu, tj. cestování a přebývání mimo místo trvalého bydliště, ne déle než 1 rok, zpravidla ve volném čase za účelem rekreace, rozvoje poznání a spojení mezi lidmi.“* Ryglová (2009, s. 2).

Cestovní ruch dle AIEST

Mezinárodní sdružení expertů cestovního ruchu *označujeme „jako souhrn jevů a vztahů, které vyplývají z cestování nebo pohybu osob, přičemž místo pobytu není trvalým místem bydlení a zaměstnání.“* Ryglová (2009, s. 2).

Průmysl cestovního ruchu

Průmyslem cestovního ruchu rozumíme shrnutí přímých podnikatelských aktivit a hmotných podmínek cestovního ruchu. Jedná se tedy o soubor

stravovacích, ubytovacích, doprovodných služeb a činnosti cestovních kancelářů. [8]

Členění nabídky územního celku

Územní celek z hlediska turismu dělíme na primární a sekundární nabídku. Primární nabídka tvoří zajímavosti, která je daná přírodou nebo vytvořená člověkem. Nabídka, která je daná přírodou, mohou být arboreta a botanické zahrady, jeskyně, řeky, přírodní a umělé vodní plochy, horolezecké terény, lyžařské běžecké a sjezdové terény, lyžařské a turistické značené cesty, naučné stezky, chráněná území, minerální a termální prameny. Nabídka, která je vytvořená člověkem, to jsou hrady a zámky, městská památková a obchodní centra, muzea, památníky, skanzeny, technické památky apod. [3]

Sekundární nabídku vytváří materiálně technická základna, která je podstatným a potřebným doplňkem primární nabídky. Můžeme chápat jako vybavenost turistickými atraktivitami a nezbytnou turistickou infrastrukturou. Patří zde ubytovací a stravovací zařízení, cestovní kanceláře, informační turistická střediska, obchodní infrastruktura, celnice, hraniční přechody, kulturní a sportovní akce. [3]

Životní prostředí

Složky životního prostředí jsou především půda, horniny, voda, organismy, ekosystémy, ovzduší a energie. Můžeme říci, že životní prostředí je vše, co vytváří přirozené podmínky pro existenci organismů a také člověk, který je předpokladem dalšího vývoje. [2]

Udržitelný cestovní ruch v regionu cestovního ruchu

Jedná se o cestovní ruch, který si zakládá na dlouhodobém nenarušování tří prostředí – přírodní, sociální a kulturní. Tento cestovní ruch v našem regionu si zakládá na řízení veškerých zdrojů a aktivit, které jsou velmi důležité pro rozvoj. Tento rozvoj uspokojuje naše současné a budoucí potřeby, jako jsou potřeby ekonomické, sociální a zážitkové. Tyto potřeby se především soustředí na návštěvníky a rezidenty, a to z mnoha důvodů. Mezi tyto důvody patří zachovat kulturní integritu, biodiversitu, procesy a vazby v našich ekosystémech, ale také rozvíjet životní hodnoty návštěvníků a obyvatel daného regionu. [2]

Environmentální vymezení udržitelného cestovního ruchu

Při environmentálním vymezení se budeme bavit o koncepci, konkrétně o koncepci rozvoje a plánování cestovního ruchu. Tyto dvě koncepce spolu velmi úzce souvisí a obě mají stejné cíle. Tyto cíle jsou především ochrana a zachování životního prostředí, a to ve všech pohledech na tyto cíle. Dále také respektovat životní styl všech obyvatel, ale především místních v dané lokalitě. [2]

Subjekt cestovního ruchu

- **Turista** - je dočasný návštěvník, který přijíždí do dané destinace na danou dobu. Ovšem nejméně po dobu jednoho dne a nejdéle na rok. [1]
Rozlišujeme:
 - o **Turista na dovolené** - osoba, která pobývá na daném místě 2-3 noci.
 - o **Turista pobývajícím krátkodobě** - osoba, která cestuje na dobu nepřekračující určený počet nocí a dní, je spojena alespoň s jedním přenocováním. [1]
- **Výletník**- je osoba, která přijede do dané destinace či země na jeden den bez přenocování.
- **Návštěvník**- je osoba, která cestuje do jiné země, než ve které má své trvalé bydliště, na dobu nepřekračující dvanácti měsíců. V navštívené zemi je hlavní důvod jiný než výdělečná činnost.
- **Rezident**- rozumíme tím osobu v dané zemi, která se považuje za stálého obyvatele. Tento obyvateľ ovšem musí žít v dané zemi určitou dobu. V mezinárodním cestovním ruchu se budeme bavit o době delší než jeden rok a v domácím cestovním ruchu delší než půl roku, až poté se dá daná osoba považovat za rezidenta. [8]

Objekt cestovního ruchu

Všechno co se může stát cílem změny místa pobytu účastníka cestovního ruchu, nazýváme objektem cestovního ruchu. Jedná se tedy o přírodu, kulturu, hospodářství a jiné. Objekt cestovního ruchu tvoří cílové místo, podniky a instituce cestovního ruchu. Pojem cílové místo neboli destinace cestovního ruchu představuje středisko cestovního ruchu, region či stát, který je značen jako cestovní cíl. [1]

Dále se zaměříme na charakteristiku primární a sekundární nabídky. Primární nabídka znamená, že cílové místo musí mít vhodný přírodní a kulturní potenciál pro cestovní ruch. Tento potenciál není rozmístěn rovnoměrně v prostoru a tím, že má svou jedinečnost, může mít místní, regionální, celostátní i mezinárodní význam. Sekundární nabídka označuje, že prostředkem k dosažení určitého cíle je různorodá infrastrukturní vybavenost. Jedná se tedy o podniky, zařízení či jiné instituce cestovního ruchu. Návštěvníkům umožňují v určitém cílovém místě přechodně se ubytovat a stravovat, dále také vykonávat různé sportovní, kulturní a jiné aktivity. [1]

3.3. Typologie cestovního ruchu

Pro rozvoj cestovního ruchu má typologie cestovního ruchu význam s dělením na druhy a formy. Určité druhy a formy přinášejí pro cestovní ruch optimální uspokojování potřeb účastníků a spokojenost podnikatelského prostředí. [1]

3.3.1. Druhy cestovního ruchu

- Rekreační cestovní ruch
- Kulturně-poznávací a vzdělávací cestovní ruch
- Nákupní cestovní ruch
- Městský a venkovský cestovní ruch
- Cestovní ruch seniorů a mládeže
- Kongresový a incentivní cestovní ruch
- Veletržní cestovní ruch
- Sportovní a sportovně-turistický cestovní ruch
- Léčebný a lázeňský cestovní ruch
- Náboženský cestovní ruch (poutní turistika) [8]

3.3.2. Formy cestovního ruchu

- **Podle místa realizace (z geografického hlediska)**
 - o Domácí a zahraniční cestovní ruch
 - o Aktivní a pasivní cestovní ruch
- **Podle počtu účastníků**

- Individuální cestovní ruch
- Kolektivní (skupinový) cestovní ruch
- Masový cestovní ruch
- Ekologický cestovní ruch
- **Podle věku účastníků**
 - Seniorský cestovní ruch
 - Cestovní ruch rodinný
 - Mládežnický cestovní ruch
 - Cestovní ruch dětí
- **Podle délky pobytu**
 - Krátkodobý cestovní ruch (do 3 dnů)
 - Dlouhodobý cestovní ruch (4 dny a více)
 - Výletní cestovní ruch
 - Víkendový cestovní ruch
- **Podle způsobu účasti**
 - Organizovaný cestovní ruch (např. cestovní kanceláře)
 - Neorganizovaný cestovní ruch
- **Podle ročního období – sezóny**
 - Sezónní cestovní ruch
 - Letní cestovní ruch
 - Zimní cestovní ruch
 - Mimosezónní cestovní ruch
- **Podle vztahu k platební bilanci**
 - Aktivní cestovní ruch- příjezdový CR
 - Pasivní cestovní ruch- výjezdový CR
- **Podle použitého dopravního prostředku**
 - Autoturistika
 - Železniční cestovní ruch
 - Lodní cestovní ruch
 - Letecký cestovní ruch
 - Cykloturistika
- **Podle způsobu ubytování**
 - Hotelový cestovní ruch
 - Kempingový cestovní ruch

- Parahotelový cestovní ruch
- Výletní cestovní ruch
- **Z hlediska dynamiky**
 - Pobytový cestovní ruch
 - Putovní cestovní ruch
- **Podle převažujícího prostředí pobytu**
 - Městská turistika
 - Venkovská turistika
 - Lázeňský cestovní ruch
 - Cestovní ruch ve střediscích turismu (horská) [3]

3.4. Technická památka

Technická památka může být chápána jako unikátní, typické hmotné pozůstatky, které představují postupný vývoj techniky a její určitou úroveň v historických podmínkách. Můžeme o nich mluvit jako o památkách lidského poznání, techniky, vědy a výroby, které dosvědčují tvůrčí schopnosti člověka. Tvoří předpoklady pro pochopení dřívějšího civilizačního vývoje, dále pro poznání určitých zásad technologických změn ve výrobě, ale také pro vysvětlení technického myšlení našich předků. Technické památky vytvářejí významné průmyslové dědictví, které je nezbytně důležité zachovávat a ochraňovat. [12]

Podle definice Lednického je technickou památkou „*každý předmět nebo objekt, který vznikl následkem lidské činnosti a jehož účelem je přizpůsobení přírody i jejích zdrojů potřebám člověka a mající historickou hodnotu dokumentující tuto činnost v takové míře, že to rozhoduje o potřebě trvalého zachování dané památky jako kulturního statku.*“ Lednický, Stefanovová (2010, s. 279). Všechny kulturní památky se označují technickou hodnotou jako výsledek využití určité techniky a pracovních zkušeností. [12]

Technickou hodnotou rozumíme využití pokrokových technických principů, technologických metod a řešení, které technické památky v sobě ukrývají. Technické památky dokazují i jiné společenské hodnoty, a to historickou a dokumentární hodnotu. Tyto hodnoty spočívají v tom, že vykazují určité vývojové stádium příslušného výrobního i technického oboru a technologie. [3]

Tab. 3. 2 TOP 10 nejnavštěvovanějších technických památek v ČR za rok 2012 a rok 2013

Pořadí	Název památky	Kraj	Návštěvnost za rok 2012 (v tis.)	Návštěvnost za rok 2013 (v tis.)
1.	Dolní oblast Vítkovic, Landek park	Moravskoslezský	533,1	679,0
2.	Petřínská rozhledna	Praha	376,6	480,0
3.	Pivovar Plzeňský Prazdroj	Plzeňský	270,0	275,8
4.	Národní technické muzeum	Praha	205,0	210,0
5.	Národní zemědělské muzeum	Praha	204,0	205,8
6.	Vojenský historický ústav	Praha	311,0	200,0
7.	Hornické muzeum v Příbrami	Středočeský	129,0	121,0
8.	Škoda auto muzeum v Mladé Boleslavi	Středočeský	63,2	111,6
9.	České muzeum Stříbra v Kutné Hoře	Středočeský	115,2	99,6
10.	Technické muzeum v Brně	Jihomoravský kraj	87,0	94,4

Zdroj: www.czechtourism.cz [16]

3.4.1. Památková péče

Památkovou péčí můžeme chápat jako soustavu činností a opatření usilujících za uchování kulturních památek. K udržení těchto kulturních památek je nutno tyto památky zapojit do současného života společnosti. Patří zde přímá péče o zachování kulturních památek, rozšiřování společenské funkce a promýšlení vlastní problematiky památkové péče. Při vlastní péči o zachování a udržování památek se jedná o jejich ochranu, uchování, obnovu či rekonstrukci. Památková péče je u nás zprostředkována a zabezpečována státem díky zákonu o kulturních památkách. [3]

3.4.2. Technologický tok

Technologický tok je charakterizován jako systém, který je tvořený technologickými vazbami a mnohým technickým zařízením. Tyto vazby a zařízení

znamenaají řadu na sebe navazujících aktivit a operací. Proto je nutné průmyslové technické památky posuzovat a zhodnotit podle určeného technologického celku. [3]

3.4.3. Autenticita posledního pracovního dne

Jde o zachování dřívějších stop provozu neboli utvoření reálného prostředí. Znamená to, jako by lidé, kteří v daném objektu pracovali, právě včera odešli a zanechali všechno na svém původním místě. Myšlenka o autenticitě posledního pracovního dne poukazuje na vytvoření spolehlivého prostředí, které by skutečně navazovalo poslední pracovní den. A tak si v dnešní době můžeme vidět špinavé a oprýskané stěny, ohmatané zábradlí, prošlapané schody a odložené pracovní oděvy. [3]

3.4.4. Brownfields

Pojem brownfields znamená v překladu z angličtiny hnědá pole. Jsou to *„plochy, které byly v minulosti využívány pro průmyslovou, zemědělskou, stavební nebo jinou činnost a mohly by být následkem této nebo i předchozí činnosti kontaminovány [ekologická zátěž] či jinak zdevastovány což snižuje jejich atraktivitu pro budoucí využití.“* Lednický (2004, s. 102).

Jde především o územní plochy, které byly v dřívějších dobách součástí průmyslových celků nebo obytných zón. V dnešní době zabraňuje novému využití především nedostatek finančních zdrojů, ekologická devastace neboli zničení. [3]

Areály nazývané jako brownfields, o nichž můžeme hovořit jako o opuštěných areálech průmyslových firem, odkaliště, skládky průmyslových odpadů nebo chemické skládky, důlní a průmyslové haldy, skládky tuhých komunálních odpadů a doly skončící svou činnost apod. [3]

3.4.5. Význam technických památek v cestovním ruchu

Technické památky jsou podstatnou složkou historické krajiny a velmi důležitým prvkem, který je spjatý s životem a hospodářským vývojem obcí. Proto je nutné je chránit, udržovat a pečovat o ně jako o památku známka minulosti, ale zároveň v nich vidět i spolehlivou složku lidské vzdělanosti. Je důležité vrátit je do života a zužitkovat jejich přednosti. Jedná se o movité a nemovité památky. [3]

Movité památky

O movitých technických památkách můžeme mluvit jako o dopravním fenoménu, o který je stále větší zájem ze strany turistů. Jedná se o vystavené exponáty muzeálních sbírek, které zvětšují návštěvnost v dané lokalitě a stávají se středem pozornosti. [12]

Nejznámější je využití historických vlakových souprav, zejména parních lokomotiv, které jsou využívány formou nostalgických jízd. Velice využívanou movitou technickou památkou jsou automobily a motocykly, nazývané veteráni. Ve velkých městech můžeme vidět i různé druhy tramvajových souprav. Využití starých letadel zajišťují programy různých leteckých dnů, ukázky a přehlídky letecké techniky. Dále je využívána vodní doprava k vyhlídkovým plavbám a projíždkám. [3]

Nemovité památky

Nemovité památky představují významnou úlohou v turistickém ruchu. Můžeme nalézt mnoho možností, jak objekty průmyslové architektury využívat. Mezi tyto možnosti patří nezměnná podoba objektu a vzhledu určité lokality, provedení vnitřní rekonstrukce objektu, přeměna technického a technologického zařízení na žádoucí současnou úroveň. Dřívější vzhled a dispozice objektu jsou zachovány, podrobeny důkladné údržbě a dalším opravám podle pokynů pracovníků památkové péče. Dále zde můžeme zařadit přestavbu průmyslových objektů, které budou po skončení jejich provozu zpřístupněny pro veškerou veřejnost. Jde o objekty hotelů, restaurací, muzeí, tržnic nebo zábavních středisek, ale přestavba by měla zachovat původní ráz celé stavby nebo alespoň její části a tímto způsobem si pak připomínat její dřívější zaměření. Dalším řešením může být výstavba průmyslových skanzenů a expozic, které nám budou připomínat dávnou historii. Přitažlivou technologií pro návštěvníky mohou být prohlídky historických provozů, které si zachovaly svůj původní ráz. [12]

3.4.6. Úloha a postavení technické památky v krajině

Moderní průmysl, který se vyvinul zhruba před třemi sty lety, poskytl nejen bohatství zemím, kde se rozvíjel, ale i mnoho objektů, které doprovázely jeho vývoj. Industriální architektura vybudovala stavby nejrůznějšího výrobního zaměření, jako jsou doly, hutě, továrny, skladiště, přístavby apod. Se stavební

změnou výrobních zařízení a objektů technické infrastruktury došlo i ke změnám ve výstavbě obytných domů. Lze říci, že průmyslové stavby a technické památky nás doprovází skoro na každém kroku. Kdysi tvořila obraz českého města trojice výškových dominant, jako je věž hradu a zámku, věž radnice a věž městského kostela. Když došlo k rozvoji průmyslu, přibýly dominanty dýmajících továrních komínů, které dávaly městu dynamiku, sílu, prosperitu, modernost a životaschopnost. Průmyslové objekty se postupně řadí mezi významné dominanty a orientačními body města i krajiny. [3]

Technické památky, stavby a objekty ovlivňují přeměnu krajiny a osídlení. Jde především o pivovary, mlýny, mosty vodárny, hutě, kovárny cukrovary, elektrárny, důlní věže apod. [3]

Technické památky nejsou stejného rázu, každý druh má své speciální rysy dané jejich výrobním účelem. Z tohoto důvodu má jejich charakter vliv nejen na situování v krajině, ale také i na jejich vliv na okolí. Proto byly technické památky zařazeny do mnoha skupin. [3]

4. Popis lokality

4.1. Moravskoslezský kraj

Poloha Moravskoslezského kraje se nachází v nejvýchodnější části České republiky. Nachází se v severovýchodní části Moravy a v jižní části Slezska. Kraj sousedí na severu s Polskem, na východě se Slovenskem, na jihu se Zlínským krajem a na západě s Olomouckým krajem. [22]

Kraj byl založen 1. ledna 2001 současně s ostatními 13 kraji. Tento kraj má rozlohu 5 427 km², a území zahrnuje 22 obcí rozšířenou působností. Moravskoslezský kraj se člení celkem na 300 obcí, z toho je 5 statutárních měst, 3 městysy a 35 měst. Největším městem Moravskoslezského kraje je Ostrava a dalšími většími městy jsou Opava, Karviná, Havířov, Třinec a Frýdek Místek. [22]

Moravskoslezský kraj se skládá z šesti okresů, jsou to Jeseníky, Opavské Slezsko, Poodří, Těšínské Slezsko, Beskydy a Ostravsko. [10]

Jeseníky se nachází na nejsevernějším cípu Moravy, jde o chráněnou krajinnou oblast. Jsou druhým největším pohořím České republiky. Nachází se zde mnoho turistických a naučných stezek pro pěší turisty a cykloturisty. V lyžařských areálech se sjezdovými tratěmi a lanovkami najdeme v zimě mnoho lyžařů. Velkou dominantou Jeseníků je vrchol Praděd v pohoří Hrubého Jeseníku se 162 metrů vysokým televizním vysílačem. Město Jeseníky je známé díky lázním Jeseníky, dále se zde najdeme mnoho významných památek - hradů, zámků, zřícenin rozhleden a vyhlídkových míst. [21]

Centrem Opavského Slezska je hlavní zemské město Opava. Návštěvníkům nabízí spoustu zajímavých památek, turistických zajímavostí a kulturních akcí. V Opavě můžeme vidět nejstarší muzeum v České republice – Slezské zemské muzeum, Slezské divadlo, radnici – Hláška, ze které je krásný výhled na celou Opavu a okolí. V Opavském Slezsku se nachází půvabný zámek v Kravařích s golfovým hřištěm, zámek Raduň s okrasnou zahradou, památník II. světové války v Hrabyni a mnoho dalších turistických zajímavostí. [10]

Poodří se rozkládá podél řeky Odry a nachází se zde Chráněná krajinná oblast Poodří s lužními lesy, mokřadními loukami a spoustu rybníků. Nejznámějšími zámky tohoto okresu jsou barokní zámek Kunín a zámek Studénka. Poodří nabízí spoustu naučných stezek, na kterých můžeme vidět mnoho hnízdících ptáků. [23]

Těšínské Slezsko leží v pohraniční oblasti a rozkládá se v nejvýchodnější části Severní Moravy a Slezska. Tento okres mírně zasahuje na území Ostravy, neboť řeka Ostravice je hraničním tokem. Tato oblast je rozdělena na česko-polskou, což platí pro hraniční města Český Těšín a Cieszyn. Turisté mohou navštívit v tomto okrese zámek Fryštát v Karviné, Lázně Darkov v Karviné, Archeopark v Chotěbuzi, přehradu Žermanice apod. [10]

Moravskoslezské Beskydy a Slezské Beskydy představují nejzápadnější karpatské pohoří a především Beskydy jsou nejrozsáhlejším horkým masivem v České republice. Příroda je zde nádherná, proto jsou tolik navštěvovány domácími a zahraničními turisty. Nejvyšší horou Beskyd je Lysá hora, ze které je krásný výhled na okolní přírodu, přehrady a rybníky. Beskydy nabízejí bohaté sportovní vyžití, např. horské túry, lyžování, cykloturistiku, golfová hřiště a jiné. [10]

Obr. 4. 1 Moravskoslezský kraj

Zdroj: www.google.cz [20]

4.2. Ostrava

Základní údaje

Kraj (NUTS 3): Moravskoslezský

Okres (NUTS 4): Ostrava město

Počet městských obvodů Ostravy: 23

Rozloha: 214 km²

Počet obyvatel k 1. 1. 2015: 302 969

Hustota osídlení: 1500 obyvatel/km²

Ostrava, naše třetí největší město naší republiky, ve 2. polovině 20. století byla považována za „město uhlí a železa“ nebo také „ocelové srdce republiky“. [30] Její rozloha je 214 km² má 302 969 obyvatel a nachází se na severovýchodě Moravskoslezského kraje. Je největším městem Moravskoslezského kraje. Ostrava se nachází 360 km východně od Prahy a 310 km severně od Vídně. Město leží 10 km od státních hranic s Polskem a 50 km západně od hranic se Slovenskem. Ostravou protékají 4 nejvýznamnější řeky, a to Ostravice, Lučina, Odra a Opava. Dnešní Ostravu můžeme rozdělit do 23 městských obvodů. [31]

I když je Ostrava pokládána za průmyslové město, ve skutečnosti zde najdeme mnoho přírodních lokalit. Město se z větší části rozkládá v Ostravské pánvi a její sníženina odděluje Českou vysočinu od vyšších poloh Západních Karpat. Jeden z největších rybníků na Ostravsku je Heřmanický rybník, jehož rozloha činí 120 hektarů. Tento rybník najdeme ve čtvrti Heřmanice v severovýchodní části města Ostravy. Na území města Ostravy se rozprostírá část Chráněné krajinné oblasti Poodří, kde najdeme tři významné přírodní rezervace, a to přírodní rezervaci Přemyšov, Štěpán a Rezavka. Přírodní památka Turkov, která také leží na území Ostravy, je poslední zachovalý lužní les. K chráněné krajinné oblasti Poodří patří dvě části a to jsou Národní přírodní rezervace Polanská niva a přírodní rezervace Polanský les. Za nejznámější přírodní památku se považuje Národní přírodní památka Landek, který se nachází v obci Petřkovice. Na několika místech Ostravy, např. v parcích, můžeme vidět bludné balvany, které pochází ze Skandinávie. Za největší bludný balvan v České republice se považuje Kunčický balvan, který byl spatřen při výstavbě Nové huti v Ostravě-Kunčičkách. V Ostravě se nachází také parky a lesoparky. Největším parkem jsou Komenského sady, nacházející se v centru města, a největším lesoparkem je, Bělský les nacházející se v jižní části Ostravy. [10] K jedinečností na Ostravsku patří Halda Ema, která je nejvyšším vrcholem centra města a nabízí krásný výhled. [35]

Ostrava je považována za nejvýznamnější centrum vzdělanosti umění, vědy, průmyslu a obchodu České republiky. V Ostravě studují na vysokých školách kolem 40 tisíc posluchačů a také zde sídlí mnoho důležitých firem, institucí a organizací regionálního a celorepublikového významu. Město nabízí mnoho zajímavých turistických lákadel, zejména industriální památky, vyhlídkovou věž Nové radnice, galerie, divadla, muzea, zoologickou zahradu, dinopark, Slezskoostravský hrad, Svět miniatur apod. Součástí ostravského života jsou různé

festivaly, veletrhy, sportovní, kulturní a společenské akce. Centrum nočního života nejznámější je Stodolní ulice. Po celém městě nalezneme nespočet restaurací, hospod, kaváren, jídelen a bister. [10]

4.2.1. Historie Ostravy

Město Ostrava dostalo název podle řeky Ostravice. Toto jméno vzniklo z přídavného jména (rychlý, ostrý) a přípony – ava, která má slovanský původ. [7]

Údaje o prvním archeologickém nálezu spadají do doby kamenné. Jedním z významných zkoumaných tábořišť je sídliště na návrší Landek v Petřkovicích nad soutokem Ostravice a Odry. Lovci v tábořišti přikládali do ohně dřevo, také topili kostmi a k udržování svých ohnišť používali dokonce i uhlí. Tento nález se stal pro Ostravu celosvětovým unikátem. K dalším významným nálezům v Petřkovicích patří soška Landecká Venuše, která představuje mladou ženu ve střední fázi těhotenství. [7]

První písemná zmínka o dnešní části Moravské Ostravy je z roku 1267. Najdeme ji v majetku olomouckého biskupství v závěti významného biskupa Bruna ze Schauenburku. Ostrava byla osídlená v závěru raného středověku. Archeologické nálezy pocházejí z doby před vrcholně středověkou kolonizací. Jedná se především o keramické nálezy z hradu Landek z 10. - 12. století. Na počátku 2. poloviny 13. století nechal český panovník Přemysl Otakar II. vybudovat nad soutokem Odry s Ostravicí královský hrad Landek. V životě Moravské Ostravy hrálo velkou roli zemědělství, které bylo pro mnohé měšťany zdrojem obživy. V letech 1362-1375 bylo město opevněno kamennými hradbami sevřené řekami Odrou a Ostravicí, které měly chránit jeho obyvatele. Moravská Ostrava se stala hlavním průjezdním komunikačním městem v úseku mezi branami Horní – Hrabovskou a Dolní- Kostelní. [7]

V roce 1556 zasáhl Ostravu osudový požár, který zničil všechno, proto bylo město znovu vybudováno. Později na podzim v roce 1585 zasáhl obyvatele Moravské Ostravy mor, která se na počátku 16. století odhaduje 1000 obyvatel v Ostravě. V 17. století se Ostrava stala největším a nejvýznamnějším městem na hukvaldském panství. Měla významné funkce. Stala se sídlem děkanství a získala vrchní právo.[7]

První hornické činnosti a první nálezy kamenného uhlí jsou zmiňovány ve 2. polovině 18. století. První nález byl objeven kovářem Keltičkem v roce 1770 na

svahu údolí Burňa ve Slezské Ostravě. Další nález uhlí byl v roce 1757 na panství hraběte Wilczka. V roce 1776 byly na severní straně návrší Čechovice objeveny dvě uhelné sloje, které se nacházely na panství hraběte Johanna Erdmana Laresche. O tři roky později byly nalezeny prospektorem Schulzem z Eislebenu dvě uhelné sloje ve svahu kopce Landek v Petřkovicích. [5] Nálezy kamenného uhlí vedly v roce 1828 k výstavbě Vítkovických železáren a Severní dráhy Ferdinandovy. Město se tak stalo nejvýznamnější těžební společností v ostravsko-karvinském revíru. Důlní společnosti se znárodnily v roce 1945 a od roku 1946 se sloučily do národního podniku Ostravsko karvinské doly. Těžba uhlí v Ostravě skončila v devadesátých letech dvacátého století. [11]

Za druhé světové války nacisté ovládli všechny podniky vyrábějící elektrickou energii, chemické továrny, strojírenské závody, průmyslové závody, doly, hutě, koksovny a železárny. Továrny a doly pokračovaly ve své činnosti sice pro Velkoněmeckou říši. V roce 1944 byla situace pro Třetí říši beznadějná, když se na frontu blížily nálety letadel. Lidé v obavách začali stavět kryty v lesích, dolech a zpevňovali sklepy domů. Osvobození Moravské Ostravy bylo výsledkem ostravsko-opavské operace, která byla jednou z největších operací na území Československé republiky. Tato operace byla zahájena 10. března 1945 a její provedení bylo svěřeno 4. ukrajinskému frontu v čele s Andrejem Ivanovičem Jeremenkem. Hlavním záměrem bylo nejen obejít velká opevnění, ale také obklíčit německé skupiny armád Střed, jímž velel Ferdinand Schorner. Moravská Ostrava a její průmyslové závody nebyly nijak vážně poškozeny, protože jednotky rudé armády musely nejprve mířit na sever. Po těchto těžkých a dlouhotrvajících bojích byla osvobozena i Opava. Rozhodující boj o město nastal kolem čtvrté hodiny odpolední 30. dubna 1945, kdy vojska překročila řeku Odru v Zábřehu. Ve čtvrti Zábřeh došlo k nejhroživějším bojům na území Moravské Ostravy, padlo zde 177 sovětských vojáků. Tyto události nám připomíná několik památníků. [7]

4.2.2. Městské obvody s technickými památkami

Petřkovice

První zmínka o Petřkovicích pochází z roku 1377, kdy Petřkovice patřily knížatům Václavovi a Přemkovi, kteří pocházeli z nedaleké Opavy. Obec se stala součástí hlučínského panství od roku 1518. Převratnou změnou se stal nález kamenného uhlí v roce 1782 na úpatí Landeku, kde se o dva roky později začalo těžit uhlí ve čtyřech slojích. Až po roce 1843 došlo v Petřkovicích k intenzivnější těžbě uhlí, kdy odkoupil doly Vítkovických železáren Salomon Meyer Rotschild. V 19. – 20. století se rozvoj těžby uhlí projevil v ekonomické a sociální struktuře a Petřkovice se tak staly nejprůmyslovější obcí na Hlučínsku. Pro většinu obyvatel obce už nebylo hlavním odvětvím zaměstnání zemědělství, ale hornictví. Tak je tomu do dnešní doby. V roce 1976 byla obec Petřkovice připojena k Ostravě. [11]

Vítkovice

Vítkovice se poprvé připomínají roku 1357, kdy se tento původní název vesnice dochoval v podobě Witchndorff. V roce 1924 byla ves Vítkovice připojena k Moravské Ostravě. [11]

Díky výhodné poloze Vítkovic a dostatku vodní energie z řeky Ostravice a železné rudy v Pobeskydí se postavil hutní závod ve Vítkovicích. Vítkovické železářny způsobily velké změny v hospodářském a společenském životě. Z chudé zemědělské vesničky se stalo velké průmyslové město. Rudolfova huť se stala největším a nejmodernějším hutním závodem v celé monarchii. Rozvoj těžby uhlí v Ostravě nejvíce ovlivnila nová technologie na výrobu železa. Od 80. let 19. století měl na stavebním rozvoji Vítkovic i na průmyslové, bytové i občanskou výstavbě, velkou zásluhu ředitel železáren P. Kupelwieser. [11]

Moravská Ostrava a Přívoz

Městský obvod Moravská Ostrava a Přívoz tvoří jedinečné historické jádro současné Ostravy. Nejdůležitějšími přítoky byly řeky Odra a Ostravice, kudy projížděly hlavně obchodní cesty, které spojovaly středomořské a západoevropské oblasti s Pobaltím. V letech 1267-79 dostala malá vesnička statut městské obce od biskupa Bruna. V roce 1377 byla poprvé uváděna vesnice Přívoz. [11]

Na území Moravské Ostravy začal rozvoj dolů v roce 1840, kdy prvním hloubením byl Důl Šalamoun a o dva roky později byla hloubena jáma Karolina. V roce 1858 byla vedle jámy Karolina také postavena první koksovna. [11]

Přívoz byl v roce 1847 napojen na železniční trať Vídeň – Krakov, a tak se z malé zemědělské vesnice stalo průmyslové město. Ve druhé polovině devatenáctého století a na počátku dvacátého století díky rozvoji průmyslu a velkých finančním příjmům došlo k přestavbě celé Moravské Ostravy a Přívozu. V roce 1890 byl založený nový městský vodovod, roku 1898 byla vybudována veřejná nemocnice na Fifejdách a postavena městská elektrárna. Bývalá vesnice Přívoz byla povýšena na město v roce 1900 a o čtyřicet let později byl Přívoz připojen k městu Moravská Ostrava. [11]

Michálkovice

Michálkovice jsou poprvé zmiňovány roku 1440 v listině těšínských knížat. Od poloviny 19. století byla rolnická obec nucená žít pouze ze zemědělství, neboť bylo jejím jediným zdrojem obživy. Později se obec Michálkovice rozvíjela díky dobýváním černého uhlí. Rozvoj hornictví a práce v nových dolech si vyžadovaly, mnoho pracovních sil. Původně zemědělská obec zaznamenala významný populační nárůst. V roce 1907 byly Michálkovice významně povýšeny na městys a později roku 1941 se připojily k městu Moravská Ostrava. [11]

Obr. 4. 2 Městské obvody v Ostravě

Zdroj: www.google.cz [19]

5. Vybrané technické památky v Ostravě

5.1. Landek park

Hornické muzeum je největším v České republice a nachází se v Petřkovicích. Rozprostírá se na jihovýchodním úpatí na vrchu Landek, který leží nad soutokem řek Ostravice a Odry. Roku 1992 byl Landek vyhlášen za národní přírodní památku. Hornické muzeum bylo otevřeno 4. prosince 1993. [37] Areál Landek park je od 1. 6. 2010 součástí zájmového sdružení právnických osob Dolní oblast Vítkovice. [29]

Základní údaje

Adresa:	Pod Landekem 64, 725 29 Ostrava Petřkovice,
Internetová adresa:	www.landekpark.cz ,
Telefon:	+420 596 131 804,
E-mail:	landekpark@vitkovice.cz ,
Otevírací doba:	Zimní sezóna: 1. 11. – 19. 3. Pondělí zavřeno. Úterý-neděle: začátek v 10:00, 12:00, 14:00 a 16:00h. Letní sezóna: 20. 3. – 31. 10. Denně od 9 – 18 hodin. Vstupy každou celou hodinu. Poslední prohlídka začíná v 16h.
Vstupné:	Velký okruh (báňské záchranářství a nové fárání): Dospělí- 150 Kč a děti, studenti, ZTP- 90 Kč, rodinné vstupné- 350 Kč, malý okruh (báňské záchranářství): Dospělí- 90Kč a děti, studenti, ZTP- 50Kč.
Dopravní spojení:	Tramvají č. 1, 2, 8, 11, 14 na zastávku Muglinovská a po té autobusem č. 34, 52, 56, 66, 67, 68 na zastávku Hornické muzeum, doba jízdy 15 minut

tramvají č. 11, 14 na zastávku Hlučínská a pak 15 minut pěšky přes most, který vede přes řeku Odru.

Obr. 5. 1 Landek park

Zdroj: Vlastní foto

5.1.1. Historie

Důl Anselm založený roku 1835 se nacházel uprostřed důlního pole Ferdinandovo štěstí a od roku 1839 byl součástí komplexu tzv. Kombinovaných hlučínských dolů. Vlastníkem tohoto komplexu bylo olomoucké arcibiskubství. V roce 1843 byl tento komplex prodán vídeňskému bankéři Salomonu Meyerovi Rothschildovi. Důl se původně nazýval Strojní, až po jeho převzetí Rothschildem byl přejmenován na Anselm. Je považován za první hlubinný důl v revíru. [11]

Na jámě Anselm byl v roce 1847 instalován parní těžní stroj, který sloužil k těžbě uhlí a čerpání vody. V roce 1884 byla postavena dlouhá visutá lanovka cca 1,5 km, která byla určena pro přepravu uhlí s roční kapacitou 50 000 tun. Tato lanovka přecházela přes státní hranice na železniční trati mezi Pruskem a Rakousko-Uherskem. [5]

Tento důl se stal roku 1894 součástí Vítkovického horního a hutního těžířstva. Název tohoto dolu byl několikrát změněn. V roce 1942 byl pojmenován na Petershoffen I-IV, roku 1945 byl změněn na Anselm, 1946 Masaryk I a roku 1951 Eduard Urx I. Původní název Anselm byl dolu vrácen až v roce 1991. V roce 1973 byla těžba převedena na centrální skipovou jámu dolu Vítězný únor

v Ostravě-Přivoze. Roku 1991 byla ukončena těžba v důlním poli a v roce 1992 byla jáma zasypana. [11]

5.1.2. Současnost

Uhelné sloje tohoto dolu ústí do úbočí přírodní památky na vrchu Landeku, který je světově známou lokalitou z hlediska hornictví, historie, geologie a archeologie. Došlo tak k propojení hornického muzea jako technické památky a vrchu Landek jako národní přírodní památky. Landek je světoznámý svým unikátním objevem. Jde o sošky, torzo ženské postavy z krevele, která se nazývá Petřkovická a Landecká Venuše, je to jediná štíhlá Venuše v Evropě. [37] Dále zde bylo nalezeno bývalé sídliště mamutů. [32]

Báňská záchranná stanice OKD vytvořila památník obětem báňského záchranářství v budově, kde bývaly starší strojní dílny. Zřídila také expozici báňské záchranné služby s velice cennými historickými přístroji, ale i cvičnou dráhu pro báňské záchranáře, kterou může návštěvník nejen vidět, ale samozřejmě dráhu vyzkoušet. [5]

Návštěvníci mohou v areálu hornického muzea poznat opravdovou hornickou „šichtu“. Mohou navštívit řetízkové šatny, projet se původním důlním vlakem z 60. let minulého století. [15]

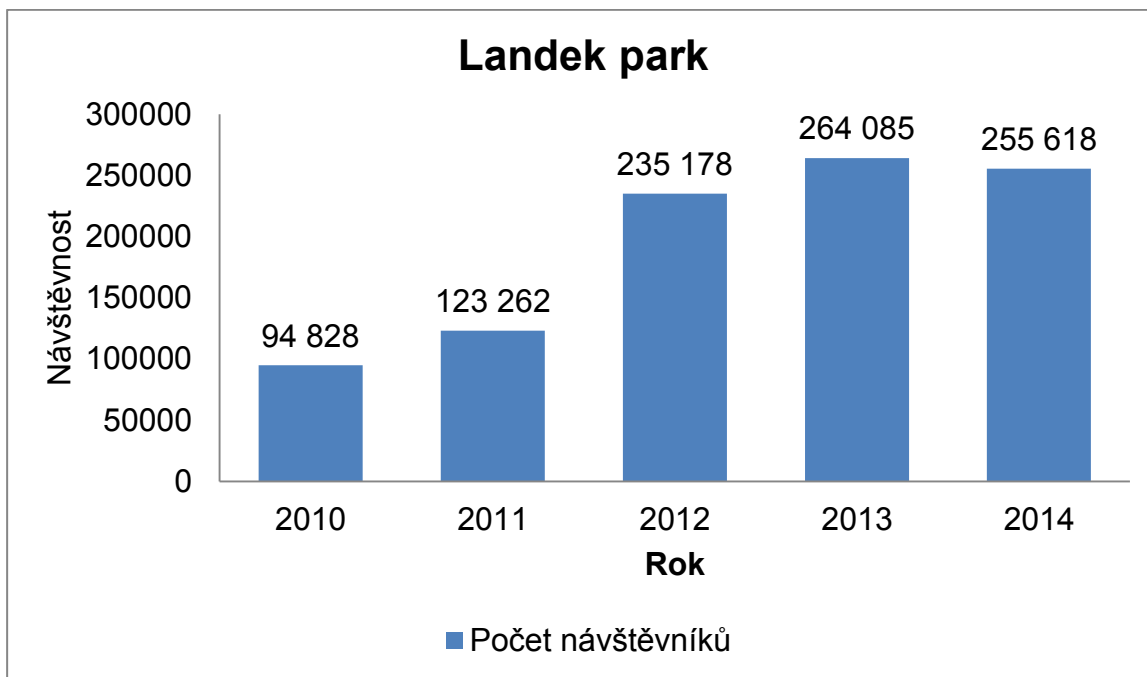
V roce 1996 vznikl střednědobý program Revitalizace národní přírodní památky Landek Park. V rámci tohoto programu zde vznikla rekreační zóna, která má vytvořit odpočinkové centrum. O tři roky později získal Cenu Henryho Forda za obnovu životního prostředí a kulturního dědictví v Evropě. [37]

V hornickém skanzenu se můžeme seznámit s historií, ale také postupným technickým vývojem dobývání uhlí v ostravsko-karvinském revíru. Landek Park jako atraktivní příměstská rekreační zóna se využívá pro různé sportovní, kulturní a společenské akce. Můžeme si zde prohlédnout ojedinělé expozice. Například sfárat do podzemí, nebo se projít po naučných stezkách, které se nachází v jejím okolí. V areálu se nachází hřiště na tenis, pétanque, beachvolejbal, badminton, bowling a také zde vede cyklotrasa. Rozhledna na vrcholu kopce nabízí krásné pohledy na okolí. [15]

Dominantou Slezské Ostravy je secesní vodárenská věž, která pochází z roku 1909 podle návrhu ing. J. Valence. V dnešní době je tato věž využívána jako restaurace Harenda u Barborky. [6]

Dále nám Landek nabízí jednu z nejstarších hal tzv. kompresorovnu pro 300 osob, která v dnešní době slouží jako koncertní síň, ale také pro různá setkání, výstav, pořádání konferencí a workshopů. [38] V areálu Landek Park jsou všechny objekty prohlášeny Ministerstvem kultury České republiky za kulturní památky. [29]

Graf 5. 1 Landek park

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv emailové komunikace s p. Ing. Lumírem Placem (ředitel hornických expozic Hlubina a Landek parku)

Z grafu můžeme odvodit, že nejmenší návštěvnost Landek parku byla v roce 2010, kdy areál navštívilo 94 828 osob. Nejvyšší návštěvnost byla v roce 2013, kdy Landek park navštívilo 264 085 turistů. Podle statistických údajů od roku 2010 až do roku 2014 má návštěvnost rostoucí návštěvnost.

5.2. Vítkovické železárny

Areál je jedinečnou industriální památkou a symbolem celého Moravskoslezského kraje, konkrétně Ostravy, a je zapsán v seznamu Evropského kulturního dědictví. [33]

Základní údaje

Adresa:	Multifunkční aula Gong Ruská 2993, 703 00 Ostrava – Vítkovice,
Internetová adresa:	www.dolnivitkovice.cz ,
Telefon:	+420 724 955 121,
Email:	nkp@vitkovice.cz ,
Otevírací doba:	Pondělí-neděle 10:00-18:00, Prohlídka Gongu – pouze neděle.
Vstupné:	Vysokopecní okruh: Dospělí- 150 Kč, děti, studenti, důchodci, ZTP- 90 Kč, rodinné vstupné- 390 Kč, školní skupiny- 75 Kč. Prohlídka GONGU: dospělí- 50 Kč, Děti, studenti, důchodci, ZTP- 25 Kč.
Dopravní spojení:	Tramvaj č. 1, 2, 6, 10 na zastávku Vítkovice vysoké pece.

Obr. 5. 2 Vítkovické železárny

Zdroj: www.google.cz [17]

5.2.1. Historie

Založením Vítkovických železáren na konci dvacátých let 19. století byla zahájena nová etapa ve vývoji našeho železářství. Byla zde zavedena průmyslová výroba pomocí strojů, nových technologických postupů a nových zdrojů energie. [4]

Vítkovické železárny byly založeny díky širší koncepci Františka Xavera Riepla, který byl profesorem vídeňského polytechnického institutu a horním radou olomouckého arcibiskupství. Došlo k vybudování železnice z Vídně na sever k solným dolům do Polska přes ostravská naleziště uhlí. Huť byla v roce 1828 pojmenována podle olomouckého arcibiskupa Rudolfa, neboť byl jejím zakladatelem. [11]

Vítkovice byly vybrány pro výstavbu huti kvůli blízkosti k ostravskému uhlí, a nacházel se zde vhodný vodní tok, který umožňoval po celý rok provoz a snadnou dostupnost k železárnám ve Frýdlantu nad Ostravicí. Huť měla být pouze rafinačním závodem pro železárny ve Frýdlantu a v roce 1830 zde byla postavena pudlovací pec ke zkujňování surového železa, které bylo první v rakouské monarchii. V roce 1836 byla uvedena do provozu první koksová vysoká pec ve Vítkovicích a druhá roku 1838. [11]

Po smrti Rudolfa koupilo Vítkovické železárny v roce 1832 z jeho pozůstalosti arcibiskupství. Nový majitel železáren ani nepokračoval ve výstavbě závodu, neboť to neměl v úmyslu a taky nepřinášel očekávaný zisk. Proto ji pronajal vídeňskému bankéři Johannu Heinrichu Geymullerovi v roce 1835. [4]

Hlavním podílníkem se stal S. M. Rothschild, který získal železárny do vlastnictví v roce 1843. Později, roku 1873 bylo založeno Vítkovické horní a hutní těžiřstvo, které bylo vytvořeno bankovními domy Rothschildů a Guttmannů. [11]

V poslední čtvrtině 19. století pod vedením generálního ředitele Paula Kuppelwiesera, se železárny orientovaly na dodávky pro zbrojní průmysl a staly se tak nejvýznamnějším železářským podnikem své doby. V 80. letech 19. století byla vystavěna mostárna, stará ocelárna (bessemerovna), rourovna. Pro nedostatek volného prostoru došlo k rozšíření závodu mimo původní průmyslový areál směrem na západ. [11]

Koksovna a vysoké pece Vítkovických železáren

Koksovna a vysoké pece Vítkovických železáren vytváří spolu s dolem Hlubina propojený komplex, kde se nachází původní Rudolfova huť, založená v roce 1828. V dole Hlubina se vytěžilo uhlí, které se zpracovávalo v koksovně. Tento koks se ve vysokých pecích užíval k výrobě surového železa. V 80. letech 20. století prošly vysoké pece posledními velkými rekonstrukcemi, jsou označovány vzestupně čísla 1, 4 a 6 od ulice Místecké. Vysoká pec č. 1 má objem 740m³ a vysoká pec č. 4 a č. 6 mají stejný objem 1 095m³. [11]

Na konci 90. let 20. století byl provoz v dolní oblasti Vítkovic ukončen a jednotlivé klíčové části technologického toku byly prohlášeny za kulturní památky. V roce 2002 byly označeny za národní kulturní památku. Výjimečná hodnota areálu spočívá v soustředění technologie od těžby uhlí, přes koksování až k výrobě železa na jednom místě. [11]

Plynojem

Mokrý plynojem je nejstarší a výtvarně nejpůsobivější. Byl postaven roku 1910 a má objem 10 000 m³. Nyní je využíván jako sklad, protože po ukončení provozu byla v plášti prolomena vrata. [11]

Důl Nová jáma

Důl Nová jáma byl založen nájemní společností Spojené vítkovické kamenouhelné doly v roce 1891 a o čtyři roky později se staly všechny rothschildovské doly součástí Vítkovického horního a hutního těžířstva. Důl byl přejmenován Louis, podle vlastníka těžířstva Louise Rothschilda a takto zůstal pojmenován do roku 1942. Toho roku byl znovu přejmenován na krátkou dobu na Steinbock, poté byl v roce 1946 naposled přejmenován na důl Generál Jeremenko. Později byl důl nazýván Maršál Jeremenko na počest velitele sovětské armády. Tento velitel armády osvobodil Moravskou Ostravu od německé okupace. [5]

Roku 1943 byla založena ústřední těžní jáma, nad ní se nacházela těžní věž tzv. kladivového typu s nadzemní strojovnou a elektrickými těžními stroji. [5]

Těžba uhlí byla ukončena na dole Jeremenko roku 1992 a o čtyři roky později byla jeho výdušná jáma č. 2 zasypána. Důl Nová jáma vytěžil v letech 1896 – 1992 cca 32 miliónů tun uhlí a jeho konečná hloubka těžby uhlí byla 1 200 metrů. [5]

5.2.2. Současnost

V Dolní oblasti Vítkovic vzniklo v roce 2007 zájmové sdružení právnických osob, především za účelem realizace projektů obnovy této industriální památky a nového využití tohoto areálu v Ostravě. Do tohoto sdružení spadají tyto industriální památky – Multifunkční aula Gong, Vysoká pec VP1, Malý Svět techniky U6, Landek park, Trojhalí Karolina, Provoz Hlubina a Velký Svět techniky. Tyto industriální památky se snaží znovu zpřístupnit k realizování projektů pro návštěvníky. Přínosem činností sdružení a realizace projektů – je celospolečenský přínos, ke zvýšení vzdělanosti a zkvalitnění života obyvatel a jejich vztahu k historii. Dále popularizace technických oborů, interaktivní výuka technických předmětů a tvorba a realizace vzdělávací programů a akce pro školy a širokou veřejnost v oblastech přírodních a společenských věd. Cílem tohoto projektu je vytvořit jedinečné vzdělávací, kulturní a společenské centrum pro malé i velké návštěvníky, které budou sloužit k celodennímu vzdělání, odpočinku i zábavě každý den. [15]

Některé významné stavby byly po menších úpravách zachovány a některé části se musely bohužel odstranit. Jako příkladem může sloužit zpřístupněná vysoká pec, ze které je dnes naučná prohlídková trasa po stopách výroby surového železa s nádherným výhledem na Ostravu a okolí. Z bývalého plynojemu je dnes Multifunkční aula Gong - nevšední centrum pro vzdělávací, kulturní, konferenční a společenské aktivity. V aule se nachází Galerie nazvána PLATO – platforma, která je určená pro současné umění, dále zde najdeme menší společenský sál s kapacitou 400 osob a velký sál s kapacitou pro 1 500 osob. [15]

Vysoká pec 1 je 70 metrů vysoká. Nitro vysoké pece dosahovaly v minulosti okolo 200 stupňů Celsia. Od 1. května roku 2015 bude mít vysoká pec obrovskou nástavbu, kde se otevře nová, ojedinělá kavárna. Nástavba se zvýší na téměř 80 metrů. [15]

Malý svět techniky U6

Z bývalé energetické ústředny je tzv. Malý svět techniky U6. Malý Svět techniky je souborem informací a interaktivních exponátů, které jsou umístěny do muzeálních a výstavních prostor objektu. Tématem expozice v muzeální části je historický tok Vítkovických železáren. Charakteristickým výsledkem byly produkty

„uhlí – koks – železo“, které byly založeny na jedinečné geografické návaznosti technologií. Tzv. Malý Svět techniky není muzeem, ale zábavnou a poučnou hernou pro malé i velké návštěvníky. U6 nabízí animační programy pro žáky i učitele, ve kterých mluví robot Advee. [15]

Svět techniky

Svět techniky je součástí industriálního areálu Dolních Vítkovic, která zahajuje novou éru a poskytuje kvalitní, zábavné, technické vzdělání v moderních oborech. Dne 26. září 2014 byl slavnostně otevřen Science and Technology Center, neboli Velký svět techniky, který společně s U6 tvoří jedinečnou zábavně-vzdělávací expozici, jaká je pouze v Ostravě. Cílem těchto skvělých expozic je zpopularnit vědu a techniku a vytvořit prostor pro rozvoj technických talentů nejen v našem kraji. Ve velkém světě techniky zjistíme, že věda a technika může být i zábavná a kreativní, neboť na vlastní kůži si zde můžeme vyzkoušet například, jak se řídí letadlo a přistává s letadlem, jaké to je řídit vlak, umět vyrobit elektřinu, prozkoumat vesmír nebo prozkoumat koruny stromů, po kterých můžeme vyšplhat a zjistit jací živočichové v něm žijí. Nejlepší je, že se do areálu mohou podívat všichni bez rozdílu věku, že věda neznamená strávení celého dne u matematických výpočtů a že technika není jen špinavá práce v dolech či v továrně. [14]

Svět techniky je centrum, které je zpřístupněno pro školy, školky, ale i širokou veřejnost. Centrum nabízí pro malé i velké návštěvníky čtyři menší světy s trvalými expozicemi s rozlohou 14 000 m². [15] V prvním světě můžeme vidět Dětský svět, který patří výhradně dětem od 2 do 6 let. Dětem je všechno přizpůsobeno. Najdeme tady pískoviště s bagry, jeřáby, autoopravnu, pohádkový les, farmu pro zvířata, mini televizi a také si mohou vyzkoušet lékařskou ordinaci. Ve druhém světě je Svět vědy a objevů, který představuje matematiku, fyziku a chemii v zábavném pojetí. Tento menší svět představuje ty nejmodernější lékařské technologie nebo nanotechnologie. Třetím světem je Svět civilizace, který nabízí pohled na naši běžnou denní činnost. Návštěvníci ve světě civilizace tak uvidí, jak funguje městská infrastruktura, poznají výhody globalizace a mohou komunikovat s ostatními návštěvníky science center po celém světě. Posledním světem je Svět přírody, který návštěvníky poučí o naší vlastní duši, o fauně, floře a vesmíru. Velký

svět techniky je vybavena i moderním největším 3D kinem v celé České republice. Tohle nekomerční 3D kino, jehož celková kapacita je přes 200 osob, bude promítat především vzdělávací a poutavé filmy. Pro studenty jsou v areálu dostupné i učebny, dílny a laboratoře. [14]

5.3. Důl Hlubina

Památkově chráněný areál Důl Hlubina je součástí areálu Vítkovických železáren. [15]

5.3.1. Historie

Tiefbauschacht, tedy důl Hlubina byl založen S. M. Rothschildem roku 1852 v blízkosti Vítkovických železáren. Navazoval na technologický tok od těžby uhlí přes jeho koksování a využití při výrobě železa ve vysokých pecích. Těžní jáma byla založena v roce 1852 a větrná jáma o dva roky později, ve vzdálenosti 24 m od stávající těžní jámy. Obě se spojily do jednoho velkého objektu, ve kterém byly jámové budovy a strojovny. [11]

Důl byl spolu s dalšími doly v Moravské Ostravě pronajat roku 1871, společnosti Spojené vítkovické kamenouhelné doly na dobu 25 let. V roce 1895 po ukončení nájmu byly doly Moravské Ostravy včetně Hlubiny zařazeny do založeného horního a hutního těžířstva ve Vítkovicích. [5]

Podle projektu Felixe Neumanna byla v roce 1899 postavena nová budova koupelny a cechovny a později roku 1925 ji rozšířil architekt Otakar Bém. V letech 1921-24 byla vybudována nová těžní jáma a vystavěny povrchové objekty. Těžní jáma byla změněna na větrnou a ta původní větrná se zrušila. [11]

V tomto dole proběhla poslední přestavba těžní jámy v letech 1957-1961, byla prohloubená na konečnou hloubku 1 022 metrů. Dále byl postaven významný komplex, tzv. nových koupelen a cechovní haly, jejichž eliptický tvar měl znázorňovat dobově módní „bruselský styl“. [5]

V roce 1968 byla těžba uhlí zastavena v důlním poli dolu Šalamoun a jeho důlní pole bylo přiděleno k dolu Hlubina. Důl Šalamoun byl pomocným dolem dolu Hlubina, který se v roce 1931 připojil k Moravské Ostravě. Dále docházelo k organizovanému útlumu dolování, proto důl roku 1992 těžbu uhlí ukončil. Do čtyř

let byly těžní a větrní jámy zasypány. Důl Hlubina vytěžil odhadem cca padesát šest milionů tun uhlí z hloubky až 1 200 metrů. [5]

Důl Hlubina ve Vítkovických železárnách spolu s koksovnou a vysokými pecemi tvoří jedinečný celek. Technologický tok zahrnoval těžbu uhlí, jeho koksování, a využití koksu k výrobě surového železa v jedné lokalitě. [11]

5.3.2. Současnost

Revitalizace Dolu Hlubina se promění ze stávajících pěti nejceněnějších budov industriální památky na kreativní čtvrť, pod vedením občanského sdružení Provoz Hlubina, která bude od roku 2015 fungovat pro veřejnost. [15]

Z těchto budov se stanou vzdělávací ateliéry, hudební zkušebny, klubovny, prezentační prostory, učebny, kino nebo sály pro divadelní představení. Budou fungovat jako před pár lety v nonstop třisměnném provozu. Lidé mohou v areálu realizovat své projekty, přiučit se k novým věcem a spolupracovat s novými lidmi. [15]

Graf 5. 2 Vítkovické železářny

Zdroj: Vlastní zpracování dle emailové komunikace s p. Ing. Petrem Koudelou (výkonný ředitel sdružení Dolní oblasti Vítkovic)

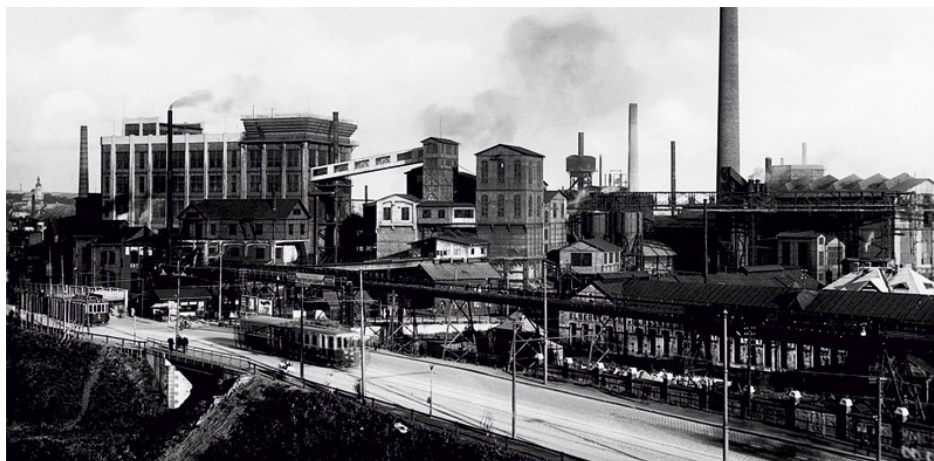
Z grafu vyčteme, že nejmenší návštěvnost Vítkovických železáren byla v roce 2011. O rok později nastal nárůst na 297 822 návštěvníků. Díky této

návštěvnosti došlo v září ke zprovoznění Světa techniky, což vedlo ke zvýšení zájmu o prohlídky Vítkovických železáren. V roce 2014 stoupla rekordní návštěvnost na 552 673 osob.

5.4. Důl a koksovna Karolina

Areál koksovny a bývalé jámy Karoliny představuje pro město Ostravu kus historie. Nachází se mezi ulicí 28. října v Moravské Ostravě a ulicí Frýdlantskou. Nová Karolina je vzdálená jen 500 m od historického centra Ostravy. V současnosti se tento velký prostor představuje centrum tzv. moderní Ostravy. [36]

Obr. 5. 3 Důl a koksovna Karolina

Zdroj: www.nova-karolina.cz [26]

5.4.1. Historie

V roce 1842 byl důl Karolina založen Moravsko-ostravskou společností a o rok později ji koupil S. M. Rothschild. Toho roku se k dolu Karolina připojil důl Antonín, který měl pomoci větrné a vodní jámě. Důl Karolina se stal pomocnou jámou v roce 1910, protože došlo k převedení těžby podzemím na důl Šalamoun. [11]

Nejvíce se uplatnila větrná pec, parní stroj nebo také technika vodovzdorného jámového roubení. Sloj tohoto dolu činil 550 metrů. Závod byl určený hlavně k výrobě koksu a roku 1905 byla ke koksovně přistavěna elektrická ústředna, aby mohla dodávat energii šachtám v okolí. Provoz koksovny byl ukončen roku 1964 a v roce 1986 došlo k úplnému zastavení průmyslové aktivity.

Později došlo k demolici všech objektů, jen dva objekty zůstaly - a to Elektrocentrála a Ústředna. Tyto provozní budovy jsou zachovány dodnes a jsou chráněny jako památky průmyslové architektury. [27]

5.4.2. Současnost

Vybudovalo se zde velké obchodní centrum zvané Forum Nová Karolina. Nákupní a zábavní centrum Forum Nová Karolina v Ostravě je nejmodernější centrum s 220 obchody, hypermarketem, dětským koutkem, fitness centrem, velkým kinem a mnoha občerstveními, kavárnami a fast foody. [25]

Na ploše zaniklého průmyslového areálu stojí budova Staré elektrárny tzv. Dvojhlaví, dnes známé jako Trojhlaví. Tyto dvě budovy chráněné jako památky průmyslové architektury nám budou připomínat minulost Karoliny. [36]

Projekt přinesl nový nevšední druh veřejného prostoru s multifunkčním využitím. Prostory budou poskytovat příležitost pro kulturní, společenské a sportovní vyžití, ale také pro vzdělávací akce přístupné veřejnosti. Návštěvníci zde mohou chodit na různé koncerty, divadelní představení, výstavy nebo na bleší trhy. [15]

Projekt Nové Karoliny se stále rozrůstá. V současné době má rozlohu 32 ha. Multifunkční centrum o celkové ploše 86 000 m² zahrnuje maloobchodní prostory o ploše 240 000 m², rezidenční objekty kolem 1 200 bytů, kancelářské prostory o ploše 60 000 m², plochy pro oddechová, sportovní a zábavní zařízení o celkové ploše 12 000 m², zelené prostory, plochy pro parkování a prostory pro další využití. [28]

5.5. Důl Michal

Dochovaný důlní areál Michal se nachází na okraji Slezské Ostravy. Areál bývalého kamenouhelného dolu představuje pro ostravský městský obvod Michálkovice a náměstí Čs. armády výraznou dominantu, která za dobu své existence prošla mnoha úpravami a postupným složitým technickým a stavebním vývojem. [5]

Základní údaje

Adresa:	Nám. Čs. armády 95, 715 00 Ostrava-Michálkovice,
Internetová adresa:	www.dul-michal.cz ,
Telefon:	+420 596 231 160, +420 596 231 151,
Email:	dulmichal@npu.cz ,
Otevírací doba:	Úterý-pátek v 9:00, 11:00 a 13:00 hodin,
Vstupné:	1. Okruh: Dospělí – 80 Kč, snížené vstupné – 55 Kč, rodinné - 215Kč, 2. Okruh: Dospělí - 90Kč, snížené vstupné - 60Kč, rodinné: 240Kč, 3. Okruh: Dospělí - 40Kč, snížené vstupné - 25Kč, rodinné - 105Kč.
Dopravní spojení:	Zastávka Michálkovice – autobus č. 23, 49, 97, zastávka Michálkovice – trolejbus č. 101, 104.

Obr. 5. 4 Důl Michal

Zdroj: www.dul-michal.cz [18]

5.5.1. Historie

Důlní areál Michal byl vybudován podle návrhu slavného architekta Františka Fialy v letech 1913-1915. František Fiala byl žákem významného zakladatele vídeňské moderní průmyslové architektury Otto Wagnera. [6]

Historie bývalého kamenouhelného dolu Michal se váže k roku 1842, kdy položil tzv. montánní erár v Michálkovicích kruhové privilegované kutiště a o rok později se v něm začaly hloubit dvě kutací jámy. Jedna z nich byla nazvána kutací jámou č. 3, v roce 1846 byla základem pro hlubinný důl Michal. Tento důl byl pojmenován po zesnulém, významném báňském odborníkovi, c. k. dvorním radovi Michaelu Laierovi. [11]

Důl se svým podnikáním ve státní režii vykazoval velké ztráty, proto si ho roku 1856 odkoupila společnost Výhradní privilegovaná Severní dráha Ferdinandova. Ve vlastnictví této společnosti zůstal důl až do roku 1945, poté byl znárodněn. [5]

Důl Michal se roku 1862 připojil na báňskou dráhu, která měla umožnit plynulou expedici vytěženého uhlí. V roce 1870 proběhla první velká přestavba tohoto areálu, pak následovala další, nejvýznamnější rekonstrukce v letech 1913-1915 podle návrhu již zmíněného architekta Františka Fialy. Společnost vybudovala v roce 1913 pro plnou elektrifikaci technického zařízení svých dolů velkou a moderně strukturovanou závodní elektrárnu na dole František. [6]

Během přestavby dolu Michal se roku 1913 převedla těžba z dolu Petr a Pavel, který sousedil s dolem Michal v Michálkovicích. O tři roky později byla těžba z dolu Josef a Jan převedena do Slezské Ostravy. Tyto doly později sloužily jako pomocné provozy a s dolem Michal se spojily. [5]

Po znárodnění byl důl přejmenován na Petr Cingr, protože se tak jmenoval levicový vůdce a poslanec rakouského říšského sněmu. Důl byl také sloučený s dolem Viktoria v Heřmanicích v jeden důlní podnik, a to především jako závod č. 3 v roce 1966. V letech 1851 až 1967 měl důl Michal pro těžbu uhlí vlastní jámu, ale do roku 1993 také sloužil jako pomocný provoz. V roce 1993 byla těžba v dolu Michal společně s dolem Viktoria ukončena. [5]

V areálu bývalého kamenouhelného dolu Michal pracovalo přes tisíc pět set horníků. V roce 1916 důl vytěžil přes tři sta tisíc tun uhlí. Uhlí se dobývalo

v sedmnácti slojích, která měla mocnost 50 až 200 cm a vlastní jáma byla hluboká 671 metrů. [5]

5.5.2. Současnost

Důl byl prohlášen za národní kulturní památku a také navržen mezi Industriální soubory v Ostravě díky své celkové architektonické kvalitě areálu, vzhledu a především autentickému zachování objektů a technického zařízení. Také je vybrán k nominaci na zápis do Seznamu světového dědictví UNESCO. Hornické muzeum bylo v roce 2000 otevřeno pro veřejnost. [5]

Na přelomu 19. a 20. století jsou všechny budovy dolu Michal (těžní věž, šachetní budova, strojovna, třídírna, kotelna, dílny a lampovny) zachovány v autentické podobě. Právě proto byl celý důlní areál prohlášen v roce 1915 za národní kulturní památku. V dnešní době důl slouží jako muzeum, které zahrnuje řetízkové šatny, cechovnu, koupelny, dispečink, ale také strojovnu s původním strojním vybavením. Toto unikátní strojní vybavení sloužilo do roku 1993, kdy se provoz na šachtě ukončil. [34]

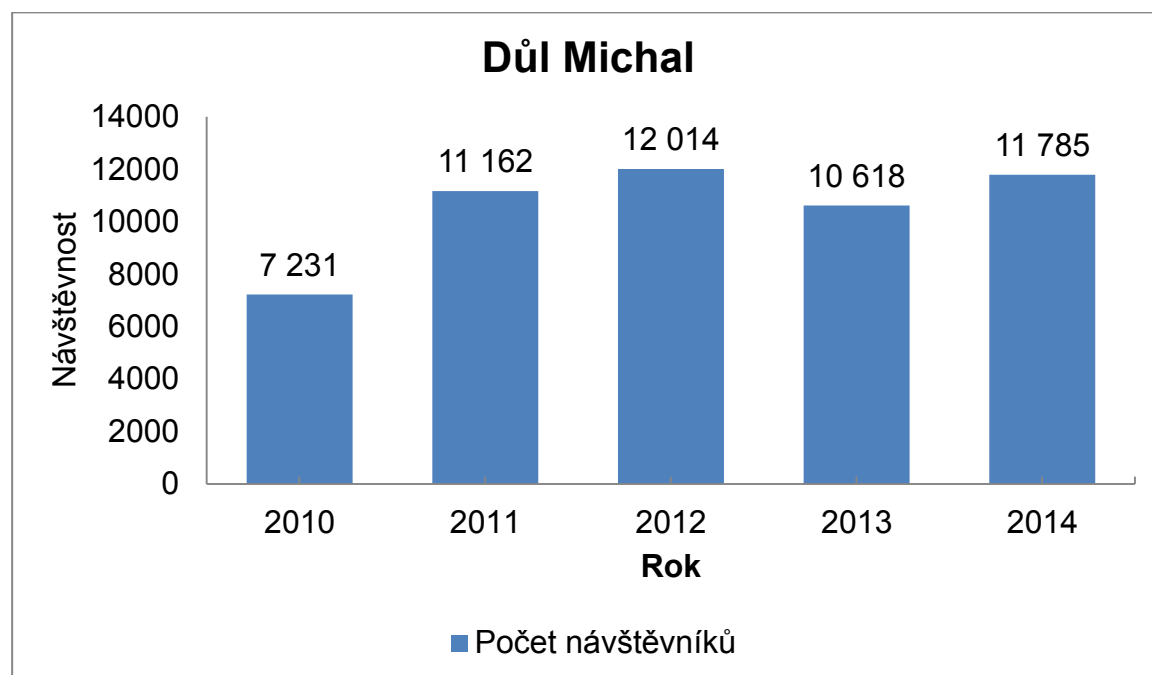
Prohlídková trasa tak umožňuje návštěvníkům zhlédnout autentické vybavení a vzhled budov a zařízení v areálu, ale především nám trasa umožňuje procházet se stejnou cestou, kterou horníci každý den nastupovali do práce a zažít skutečné pracovní prostředí. [5]

Během této prohlídky můžeme nahlédnout do expozic důlního měřictví, geologie, první pomoci i dispečinku. Prohlídková trasa je rozdělena na 3 okruhy. První okruh, který je nazýván malým okruhem, nás provádí cestou havíře do práce a končí v těžní budově. V druhém okruhu, neboli ve velkém okruhu se dostaneme do těžní budovy a poté pokračuje do strojovny a kotelny. Tady si můžeme vyzkoušet spuštění parního stroje. Poslední okruh zahrnuje venkovní prohlídku areálu, v němž najdeme obří vyrovnávací tlakové nádoby, porál štoly za dřevíštěm, peterskou haldou, starou rozvodnu s modely ze stavebnice Merkur a malou hernou. [24]

V dnešní době jsou některé prostory známého muzea používány pro přechodné výstavy, divadelní představení, ale také na další kulturní a společenské akce. Rekonstrukce nejmladší stavby důlního areálu národní kulturní památky –

vstupní budovy nové vrátnice a administrativy byla na počátku roku 2011 ukončena. [34]

Graf 5. 3 Důl Michal

Zdroj: Vlastní zpracování dle výročních zpráv emailové komunikace s pí Mgr. Zuzanou Vodehnalovou (koordinační, programový a projektový pracovník)

Nejmenší návštěvnost Dolu Michal byla v roce 2010, kdy návštěvnost dosáhla na 7 231 osob. O dva roky později se návštěvnost dolu zvýšila na 12 014 turistů, která byla za posledních pět nejvyšší.

6. Výsledky výzkumu

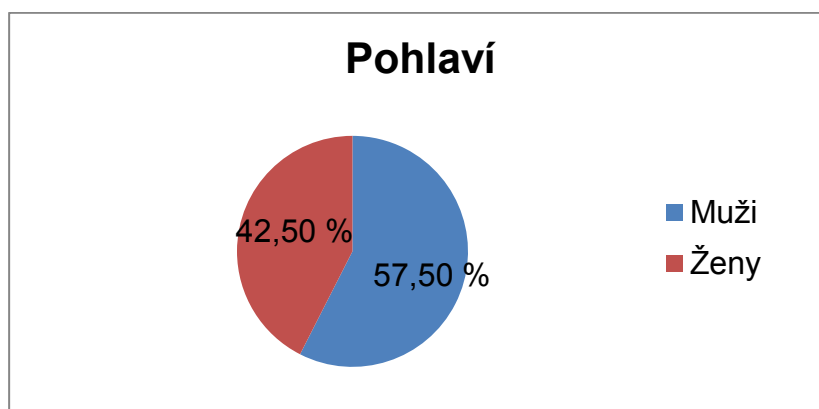
V další kapitole se zaměříme na výsledky výzkumu, které byly pomocí dotazníkového šetření zjišťovány informace od obyvatel z Ostravy a okolí.

6.1. Dotazníkové šetření

Na základě dotazníkového bylo zjišťováno, jaké mají obyvatelé Ostravy a okolí znalosti o technických památkách Ostravy a jaký o ně mají zájem. Díky anonymnímu dotazníku, který obsahoval důležité informace k mému výzkumu, bylo osloveno 120 respondentů. Dotazník obsahuje 14 otázek a výsledky dotazů tvoří grafické vyjádření. První otázky jsou zaměřeny na identifikační část, jako je věk, pohlaví, vzdělání či zaměstnání. Další otázky se týkají technických památek v Ostravě. Na otázky číslo 8 až číslo 11 odpovídalo pouhých 114 respondentů, protože šest dotazovaných nenavštívilo uvedené technické památky.

1. Jaké je vaše pohlaví?

Graf 6. 1 Pohlaví

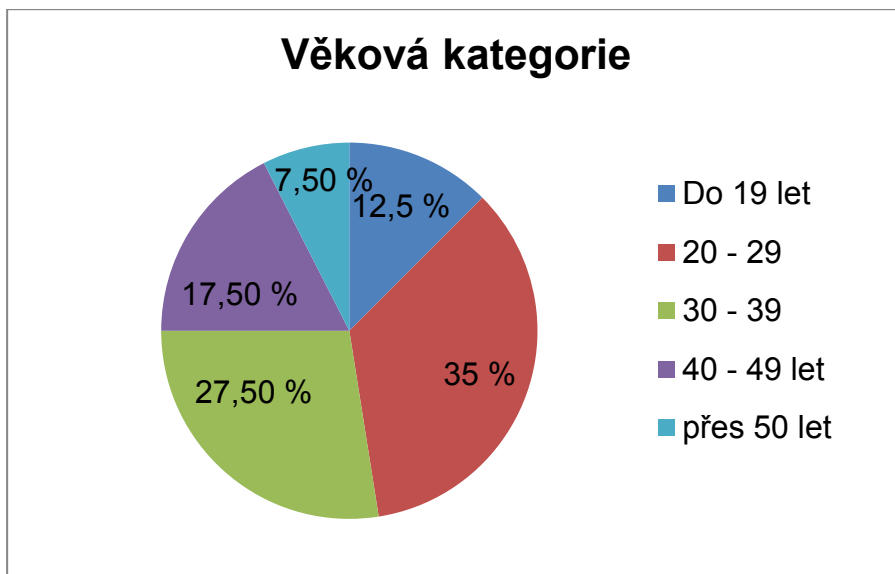

Zdroj: Vlastní zpracování

Dotazníku se zúčastnilo 120 respondentů, z nichž bylo 69 mužů, kteří tvořili 57,5 % a 51 žen se 42,5 %.

2. Do jaké věkové kategorie se řadíte?

Graf 6. 2 Věková kategorie

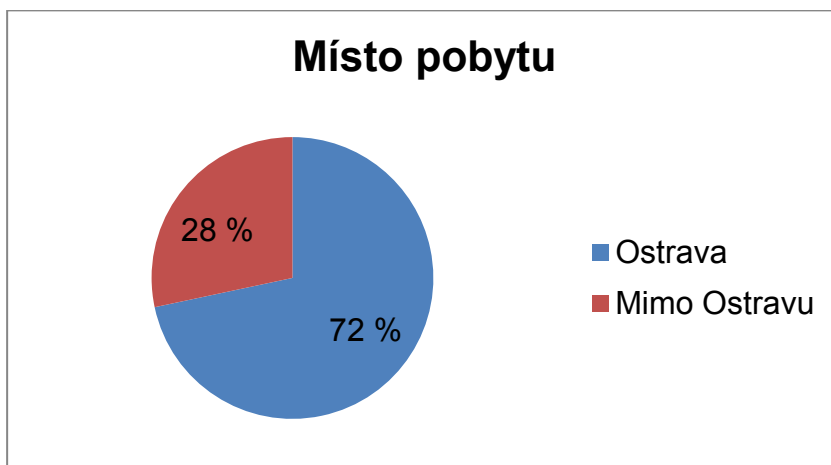

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejvíce dotazovaných osob – 35 % bylo ve věku 20 až 29 let. Další nejpočetnější skupinou respondentů byla věková kategorie 30 až 39 let. Představují 27,5 % respondentů. 17,5 % respondentů bylo ve věku 40 až 49 let a 12,5 % ve věku do devatenácti let. Nejméně početnou skupinou byla věková kategorie nad 50 let, představují pouze 7,5 % dotazovaných.

3. Kde máte své trvalé bydliště?

Graf 6. 3 Místo pobytu

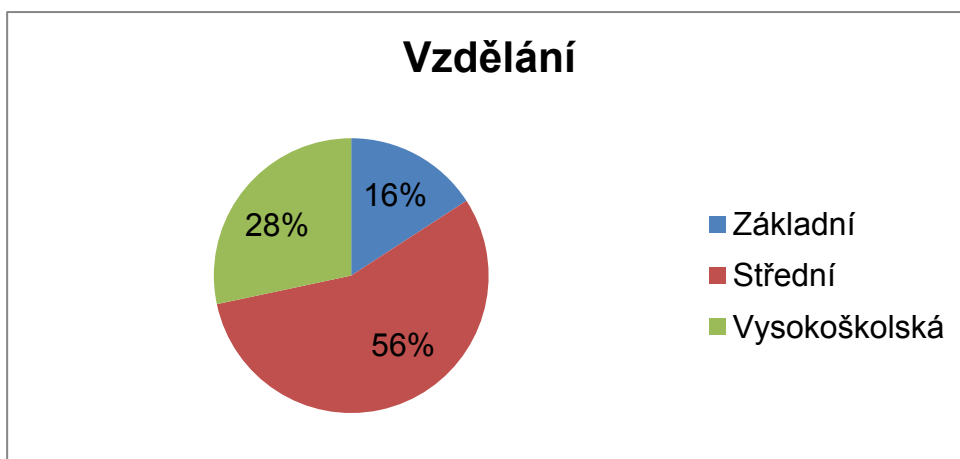

Zdroj: Vlastní zpracování

Ostrava, jako místo svého trvalého pobytu, uvedli 72 % respondentů. Zbytek, tj. 28 % respondentů uvedlo, že bydlí mimo Ostravu. Z toho vyplývá, že drtivá většina respondentů bydlí v Ostravě.

4. Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

Graf 6. 4 Vzdělání

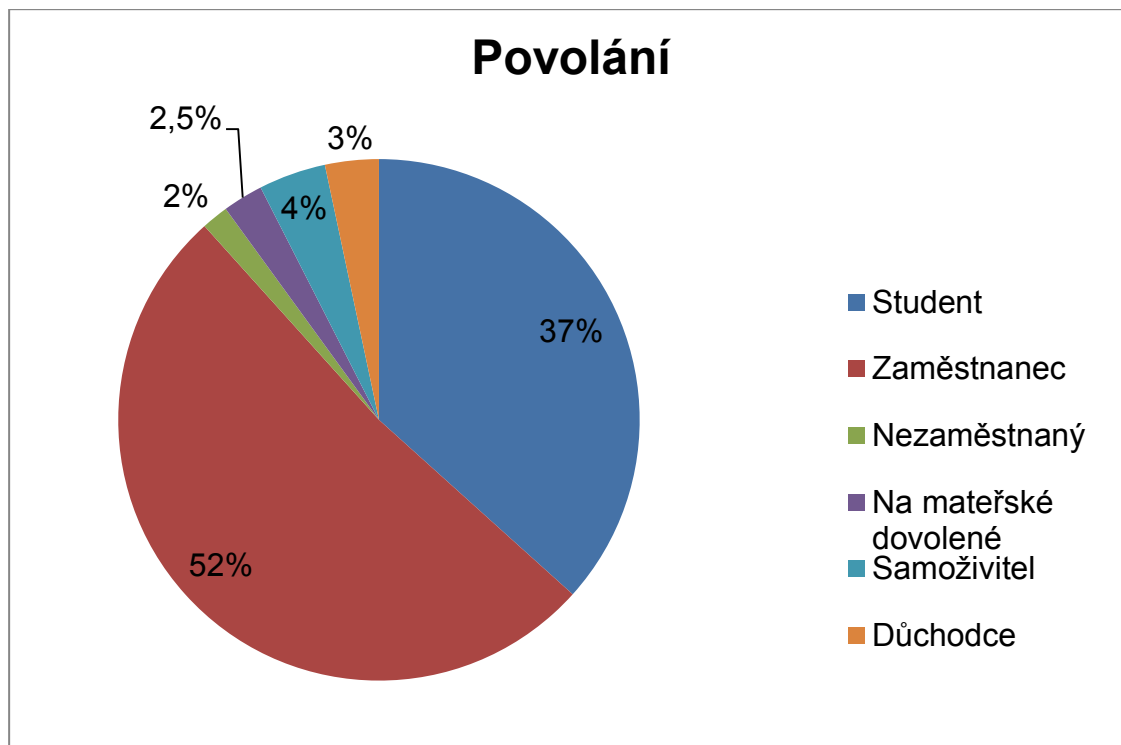

Zdroj: Vlastní zpracování

Ve čtvrté otázce zajímaly mě dosažené vzdělání respondentů. Největší skupinu představují lidé se středoškolským vzděláním. To uvedlo 56 % respondentů. Druhou nejpočetnější skupinou jsou vysokoškolské vzdělání lidí. Představují 28 % respondentů. Zbývající skupinu tvoří lidé se základním vzděláním. Je to 16 % respondentů.

5. Jaké je Vaše povolání?

Graf 6. 5 Povolání

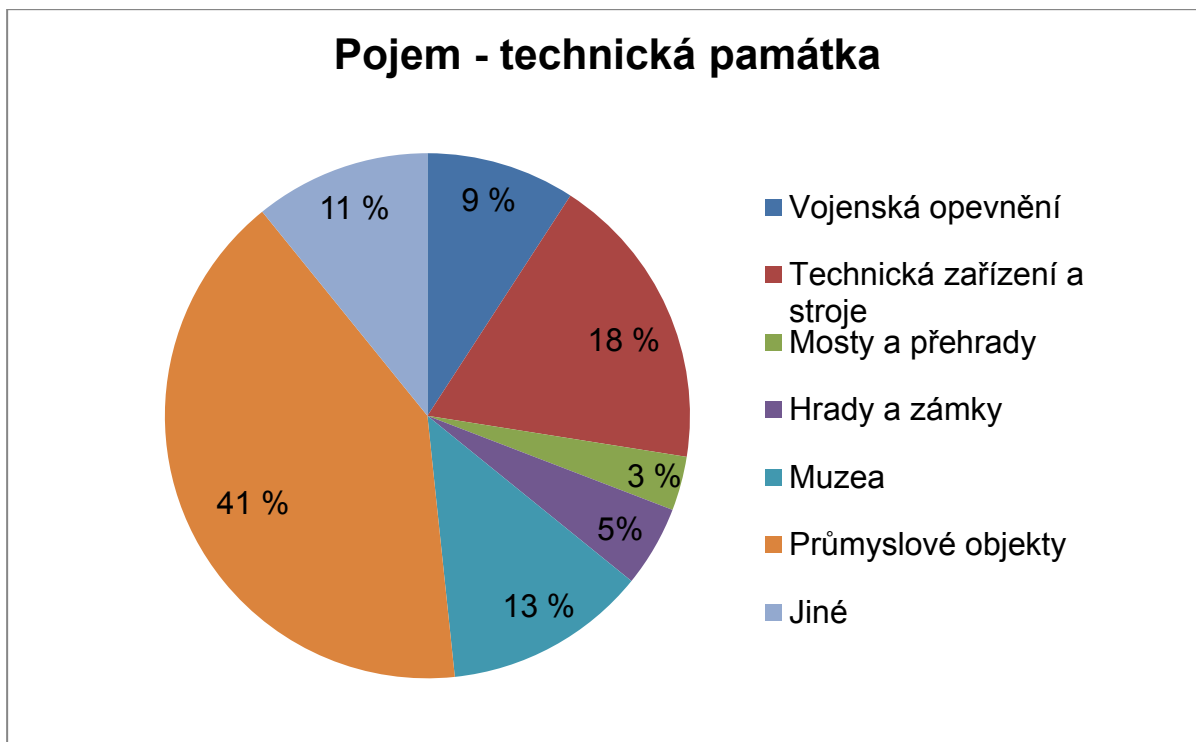

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejvíce respondentů tvoří zaměstnanci - 52 %. Druhou větší skupinu tvoří studenti se 37 %. Respondenti samoživitelé jsou zastoupeni 4 %, důchodci 3 %, matky na mateřské dovolené 2,5 %. Momentálně je 2 % oslovených respondentů.

6. Co si myslíte, že pojem technická památka znamená?

Graf 6. 6 Technická památka

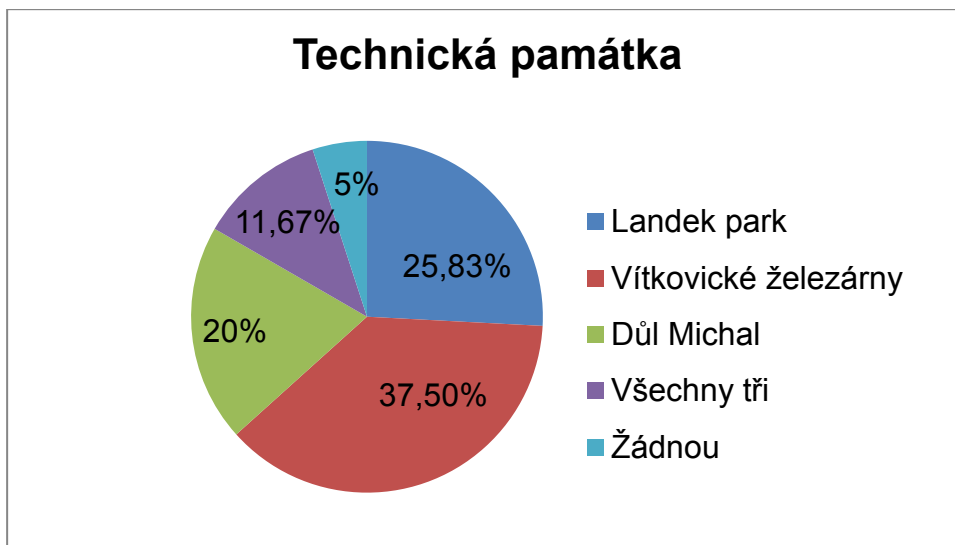

Zdroj: Vlastní zpracování

Na základě této otázky bylo zjištěno, jakou představu mají dotazované osoby o pojmu technická památka. Nejvíce dotazovaných - 41 % si myslí, že technické památky jsou průmyslové objekty, že jde o technická zařízení a stroje si myslí 18 % respondentů. 13 % respondentů si myslí, že technické památky jsou muzea. 9 % respondentů se domnívá, že jde o vojenská opevnění a 5 % respondentů označuje za technickou památku hrady a zámky. 3 % dotazovaných si myslí, že technické památky jsou mosty a přehrady, zbylých 11 % respondentů si myslí, že označují něco jiného. Většina respondentů má správnou představu, že technické památky představují průmyslové objekty.

7. Navštívili jste už některou z uvedených památek?

Graf 6. 7 Technická památka

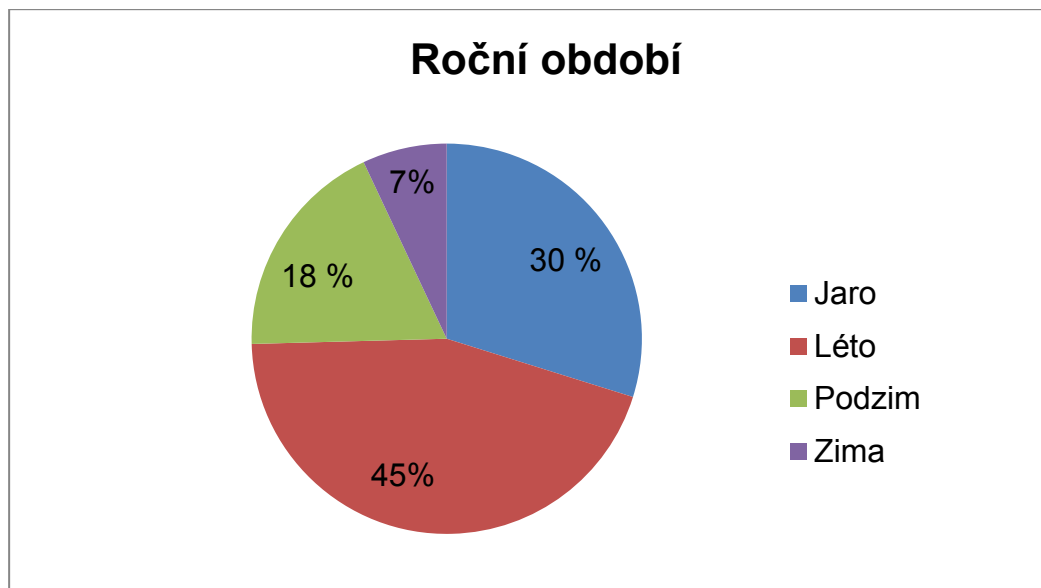

Zdroj: Vlastní zpracování

Dotazované osoby měly na základě uvedených památek uvést, kterou z nich navštívily či nenavštívily. Zjistila jsem, že nejnavštěvovanější památkou jsou Vítkovické železářny, díky otevření Světa techniky a festivalu Colours of Ostrava. Tuto památku navštívilo 37,5 % respondentů. Druhou nejnavštěvovanější památkou je Landek park v Petřkovicích, kterou uvedlo 25,83 % dotazovaných. 20 % respondentů navštívilo Důl Michal a všechny tři významné památky navštívilo 11,67 % respondentů. Zbýlých 5 % dotazovaných nenavštívilo ještě žádnou z uvedených památek.

8. Ve kterém ročním období navštěvujete tyto památky?

Graf 6. 8 Roční období

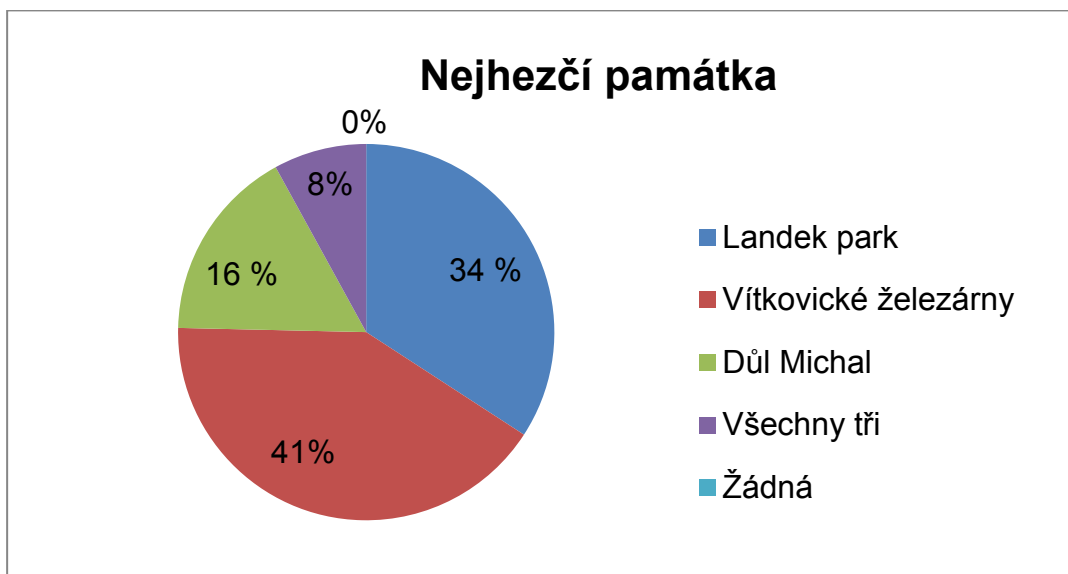

Zdroj: Vlastní zpracování

U osmé otázky měli dotazovaní uvést, ve kterém ročním období navštěvují tyto památky. Nejvíce respondentů navštěvuje památky v létě. Je jich 45 %. Druhým nejčastějším uváděným ročním obdobím je jaro, které uvedlo 30 % respondentů. Podzimní období uvedlo 18 % respondentů a zbylých 7 % respondentů navštěvuje tyto památky v zimě.

9. Pokud jste již navštívili některou z těchto památek, která se Vám nejvíce líbila?

Graf 6. 9 Nejhezčí památka

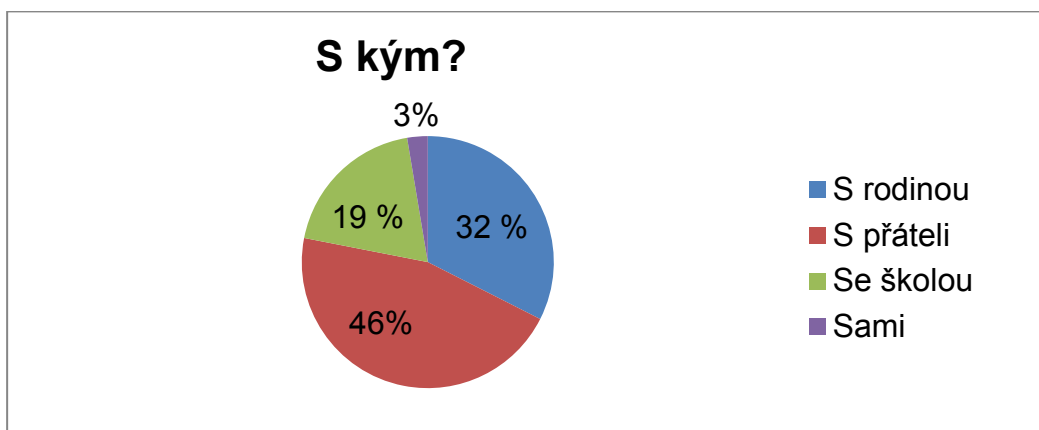

Zdroj: Vlastní zpracování

Výzkum ukázal, že nejčastěji byly uváděny vítkovické železářny. Jako nejhezčí památku ji označilo 41 % respondentů. Landek park se nejvíce líbil 34 % respondentů a Důl Michal 16 %. Všechny tři významné památky se líbí stejně 8 % dotazovaných. Ani jeden respondent neuvedl, že se mu žádná památka nelíbila.

10. Pokud jste již navštívili některou z těchto památek, s kým jste tuto památku navštívili?

Graf 6. 10 S kým?

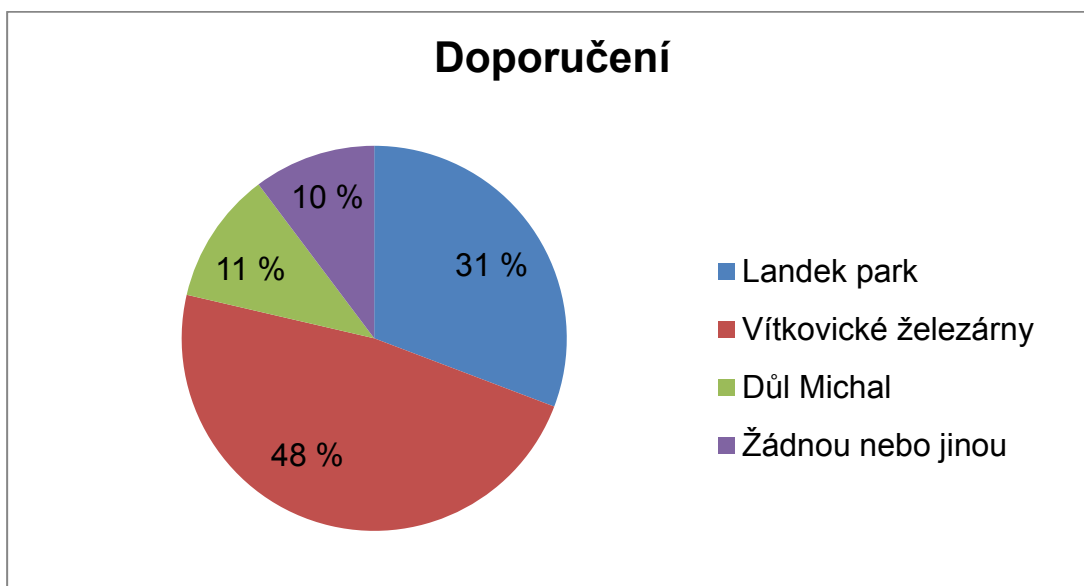

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejvíce respondentů uvedlo, že tyto památky navštívili s přáteli. Tuto odpověď uvedlo 46 % respondentů. S rodinou navštívilo tyto památky 32 % respondentů, se školou 19 % respondentů. Pouze 3 % dotazovaných osob uvedlo, že navštívili tyto památky sami.

11. Kterou z těchto uvedených významných památek byste svým blízkým doporučili?

Graf 6. 11 Doporučení

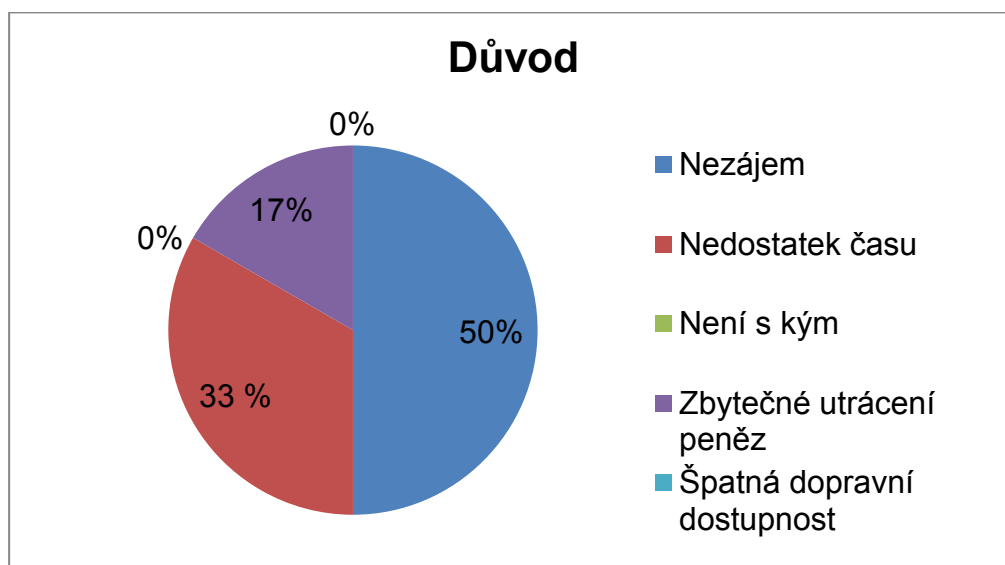

Zdroj: Vlastní zpracování

U této otázky měli respondenti vybrat, kterou ze čtyř možností by doporučili svým blízkým. 48 % dotazovaných by doporučilo svým blízkým Vítkovické železářny, Landek park by doporučilo 31 % respondentů, 11 % by doporučilo důl Michal a žádnou nebo jinou památku by doporučilo 10 % dotazovaných.

12. Pokud jste nenavštívili ještě ani jednu z uvedených technických památek, jaký důvod jste k tomu měli?

Graf 6. 12 Důvod

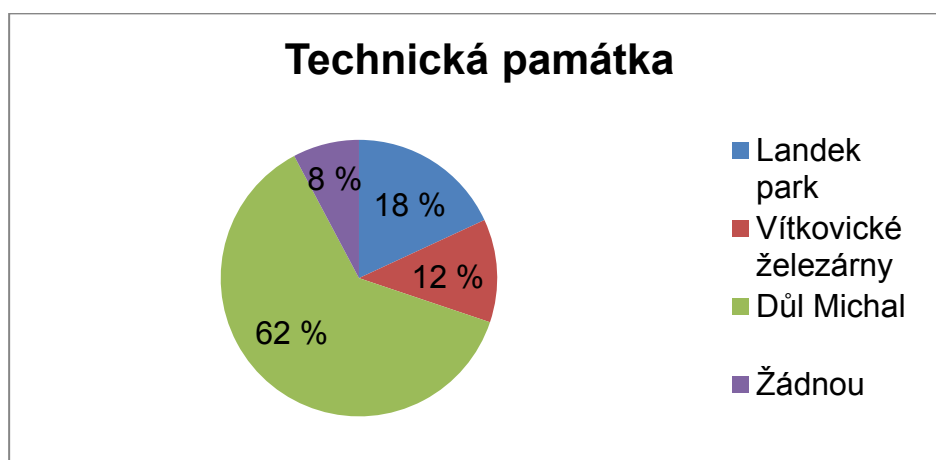

Zdroj: Vlastní zpracování

Ve dvanácté otázce odpovídali pouze ti, kteří nenavštívili ještě žádnou u uvedených technických památek. Z šesti lidí odpověděli 3 respondenti tj. 50 %, že technické památky je nebaví, 33 % dotazovaných uvedlo, že nemá čas a pro 17 % respondentů je to zbytečné utrácení peněz.

13. Kterou z uvedených technických památek byste více zviditelnili a proč?

Graf 6. 13 Technická památka

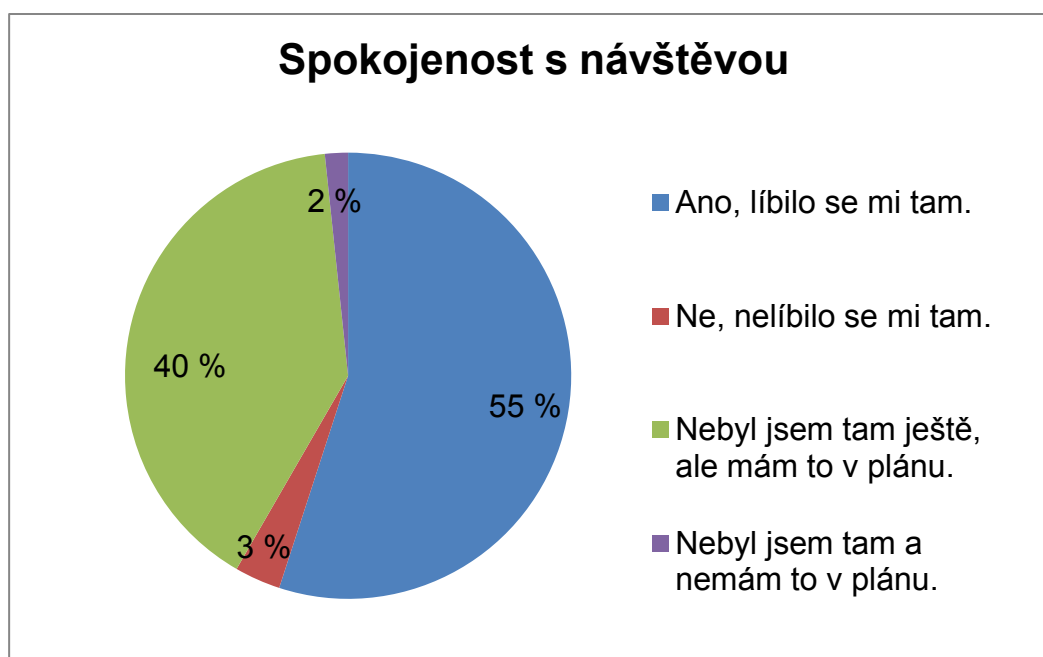

Zdroj: Vlastní zpracování

Na základě této otázky bylo zjištěno, kolik dotazovaných osob by více zviditelnilo některou z významných technických památek a proč. Nejvíce respondentů – 62 % doporučilo více zviditelnit Důl Michal, protože se jim zdá, že nemá dostatečnou reklamu, málo se o něm mluví a málo kdo ví, že Důl Michal se nachází v Michálkovicích. Někteří tvrdí, že Důl Michal by se měl více prezentovat například různými společenskými, kulturními či sportovními akcemi, měl by upoutávat lidi různými letáky, plakáty, nebo se více prezentovat na sociálních sítích. Vítkovické železárny by zviditelnilo 12 % respondentů a 18 % respondentů by zviditelnilo Landek park, protože se o nich málo mluví v médiích a především na sociálních sítích jako je facebook či youtube, přestože se zde koná mnoho akcí a festivalů nejen pro Moravskoslezský kraj. 8 % dotazovaných by nezviditelnilo žádnou z těchto památek.

14.Navštívili jste ve Vítkovicích Svět techniky, pokud ano, líbilo se Vám tam?

Graf 6. 14 Spokojenost s návštěvou

Zdroj: Vlastní zpracování

Svět techniky, centrum vědy a techniky nabízí návštěvníkům stovky atrakcí, zábavu a mnoho her z oblasti přírodních a technických věd. Bylo zjištěno, že většině respondentů – 55 % se ve Světě techniky líbilo. 40 % dotazovaných má v plánu tyto nové expozice navštívit. Těch, kterým se zábavné centrum nelíbilo, jsou 3 %. Zbýlých 2 % respondentů tam nebylo a nemají ani v plánu Svět techniky navštívit.

6.2. Interpretace výsledných dat

V anonymním dotazníku odpovídalo 120 respondentů, z nich tvořili průzkum muži a ženy. Respondenti se měli zařadit do pěti věkových kategorií. Nejvíce respondentů byla ve věkové kategorii 20 až 29 let - 35 % dotazovaných. 72 % respondentů pocházelo z Ostravy, zbývajících skupina respondentů pocházela z okolí města Ostravy, především z Opavy. Nadpoloviční většinu dotazovaných tvořili středoškoláci, vysokoškoláků bylo 28 %, základní vzdělání uvedlo 16 % respondentů. Dotazování měli zařadit své povolání do šesti kategorií; student, zaměstnanec, nezaměstnaný, na mateřské dovolené, samoživitel a v důchodu. Nejvíce respondentů tvořili zaměstnanci - 62 %. Respondenti měli dále označit, co představuje pojem technická památka. Vybírali si z těchto možností - vojenská opevnění, technická zařízení a stroje, mosty a přehrady, hrady a zámky, muzea, průmyslové objekty či jiné názory. Podle většiny dotazovaných osob označuje pojem technická památka průmyslový objekt. Nejnavštěvovanější památkou jsou Vítkovické železárny, zvláště díky novému otevření Světa techniky, který přinesl Dolní oblasti Vítkovic popularitu a zvýšil návštěvnost. Pouze 5 % dotazovaných nenavštívilo ani jednu z uvedených památek. Za nejvhodnější roční období pro návštěvu technických památek je považováno léto. Většina respondentů navštívila tyto památky s přáteli. Nejvíce se respondentům líbily Vítkovické železárny a Landek park. Dotazované osoby měly dále uvést, kterou z těchto památek by doporučily svým blízkým. 48 % dotazovaných by doporučilo Vítkovické železárny. 6 respondentů nenavštívilo ani jednu z uvedených technických památek pro nezájem, nebo z časových a finančních důvodů. Důl Michal by se měl více prezentovat letáky, plakáty, zviditelnit se na sociálních sítích a reklamou. Mnoho dotazovaných by zvýšilo propagaci Landek parku a Vítkovické železáren, například na facebooku či youtube. Otevření Světa techniky, si mnozí respondenti vítají a

většina by se zde vrátila. 55 % respondentů Svět techniky navštívilo a líbilo se jim tam a 40 % zde nebylo, ale mají v úmyslu Svět techniky navštívit.

6.3. Doporučení

Na základě výsledných dat z výzkumu, bych doporučila menší změny. Na základě realizovaných projektů v Dolní oblasti Vítkovic se zvýšila návštěvnost jak přírodní a technické památky Landeku, tak areál u Vysokých pecí Vítkovic. Z grafu viz 6. 13 plyne, že 62 % respondentů by více zviditelnilo Důl Michal. Tak jako u Landek parku a Vítkovických železáren dotazovaní konstatovali, že se o něm málo mluví v médiích a chybí mu větší propagace. Přitom podle mého názoru je v dnešní době Dolní oblast Vítkovic dostatečně prezentována v médiích.

K většímu zviditelnění těchto památek by mohla přispět Česká televize v Ostravě prostřednictvím videí a videošotů. Propagace těchto památek by prospěla i prezentace na internetu a letáky vyvěšené na reklamních plochách v Ostravě a okolí, vlakových nádražích a zastávkách MHD. Do povědomí občanů se tyto památky mohou dostat i prostřednictvím letáků, plakátů a brožur, které by byly rozesílány do domácností a do škol. Obsahovaly by všechny informace o všech akcích pořádaných v prostorách technických památek - v Dolní oblasti Vítkovic (ve Vysokých pecích, Trojhalí Karolina, Landek parku a Provoz Hlubina) a v Dolu Michal.

Myslím si, že taková akce jako je CITY CROSS Sprint Ostrava, která se konala jak v minulém roce, tak letos v Dolní oblasti Vítkovic v aule Gong. Je to velice skvělý nápad jak upoutat návštěvníky. Další akcí je exhibiční lyžařská show, kde je široké veřejnosti představena česká a světová sprinterská špička v běhu na lyžích. Do této akce se zapojily také známé osobnosti Moravskoslezského kraje. Další významnou akcí v Ostravě je hudební festival Colours of Ostrava pořádaný každoročně v areálu Dolní oblasti Vítkovic. Festival získal mnoho ocenění např. byl vyhodnocen nejlepší hudební akce roku 2004, 2005 a 2006 v anketě ALMA v kategorii koncert/festival roku. Každoročně v něm účinkuje mnoho zpěváků, zpěvaček, skupin a umělců, nejen z Čech, ale i z celého světa. Je to jedinečnou přehlídkou hudebních stylů a žánrů. V Dolní oblasti Vítkovic se po druhé konal Beats for Love největší taneční festival v České republice. Třetí ročník tohoto festivalu proběhne v letošním roce. V Dolu Hlubina se každoročně konají filmové

festivaly Ostrava Kamera Oko. Jedná se o jediný festival v České republice, který je zaměřený na kameramanskou tvorbu a také umělecký přínos kameramana. Z uvedeného výčtu je patrné, že v Dolní oblasti Vítkovic se koná mnoho významných akcí, které je třeba stále zviditelňovat prostřednictvím médiím a reklamy.

7. Závěr

V poslední době se průmysl cestovního ruchu stává jedním z nejvýznamnějších odvětví světové ekonomiky a také globálním fenoménem. Technických památek v cestovním ruchu jsou pro návštěvníky velkým přínosem. Mohou poznávat dějiny, účel a lokalitu památky a především trávit čas jiným způsobem. Proto je důležité podpořit smysluplné využití bohatého potenciálu technických památek.

Cestovní ruch představuje každý rok největší pohyb lidské populace za účelem rekreace, poznávání, ale je také součástí spotřeby a způsobu života obyvatel, například ekonomicky vyspělých zemí. V mezinárodním cestovním ruchu je cestovní ruch jednou z nejsilnějších ekonomických aktivit.

V cestovním ruchu existuje řada problémů, ale také řada možností, díky kterým se dají přilákat noví turisté a tak podpořit rozvoj samotného cestovního ruchu. Jedná se především o aktivity, které se v zájmu místních lokalit a státu musí dostat z útlumu do popředí zájmu. Jde zejména o vytvoření nových podnikatelských možností, pracovních pozic a zviditelnění našich unikátních technických památek. Tyto technické památky můžeme využívat jako návštěvníci, ale také jako výukový program, který bude určený především mladé generaci, ale i lidem, kteří mají o techniku zájem. Při současném rychlém rozvoji techniky a neustálém přibývání nových výrobků na trhu, které jsou nezastupitelné v našem životě, jde o to, abychom tyto vymoženosti techniky lidem přiblížili a poukázali na jejich principy fungování a uplatnění.

V dnešní době technika zvyšuje přitažlivost muzeálních expozic a pomocí interaktivních prvků napomáhá návštěvníkovi lépe pochopit funkci daného technického zařízení, chemického nebo fyzikálního jevu. I různé technické herny, které se staly módním trendem, se koncem šedesátých let vedlo ke vzniku nového typu muzea, muzea vědy a techniky. Prostor muzea se stal místem her zájemců o techniku, tím se stala i moderní technická díla, která jsou přitažlivá cíli cestovního ruchu a zájmu jejich účastníků.

Použitá literatura

Knižní zdroje

- [1] HESKOVÁ, Marie. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 2., upr. vyd. Praha: Fortuna, 2011, 216 s. ISBN 978-80-7373-107-6.
- [2] HOUŠKA, Petr. *Environmentální aspekty potenciálu území pro cestovní ruch*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2014, 80 s. ISBN 978-80-7452-041-9.
- [3] LEDNICKÝ, Václav. *Využití technických památek v českém cestovním ruchu*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU, 2004, 126 s. ISBN 80-248-0611-8.
- [4] MACHOTKOVÁ, Jana. *Společnost Vítkovice v dokumentech 1828-2003*. Vyd. 1. V Šenově u Ostravy: Tilia, 2003, 182 s. ISBN 80-861-0179-7.
- [5] MATĚJ, Miloš, Jaroslav KLÁT a Irena KORBELÁŘOVÁ. *Kulturní památky ostravsko-karvinského revíru*. Ostrava: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě, 2009, 223 s. ISBN 978-808-5034-523.
- [6] *Technické památky v Čechách, na Moravě, ve Slezsku*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2004, 91 s. ISBN 80-703-3831-8.
- [7] PRZYBYLOVÁ, Blažena a Antonín BARCUC. *Ostrava*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2013, 687 s., [16] s. barev. obr. příl. Dějiny moravských a slezských měst. ISBN 978-807-4222-405.
- [8] RYGLOVÁ, Kateřina. *Cestovní ruch: soubor studijních materiálů*. Vyd. 3. rozš. Ostrava: Key Publishing, 2009, 187 s. Management (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-028-6.
- [9] RYGLOVÁ, Kateřina, Michal BURIAN a Ida VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 213 s. ISBN 978-80-247-4039-3.

[10] ŠMEHLÍK, Vladimír. *Ostrava: [průvodce městem]*. 1. vyd. Praha: Freytag, 2009, 146 s. ISBN 978-80-7316-259-7.

[11] *Technické památky v Ostravě*. Vyd. 1. Ostrava: Statutární město Ostrava ve spolupráci s vydavatelstvím Repronis, 2007, 103 s. ISBN 978-80-7329-157-0.

Ostatní knižní zdroje

[12] LEDNICKÝ, Václav a Zuzana STEFANOVOVÁ. Acta Academica Karviniensia: Využitelnost technických památek v cestovním ruchu České republiky. In: *Acta Academica Karviniensia*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2010, s. 277-286. 2010, 1. ISSN 1212-415X.

[13] STEFANOVOVÁ, Zuzana a Václav LEDNICKÝ. Ekonomika, Management, Inovace. Cestovní ruch a technické památky. Vědecko-odborný časopis Moravské vysoké školy Olomouc. 3. vyd. Moravská vysoká škola Olomouc, o.p.s., 2013. 58-67 s. ISSN 1805-353X

Propagační materiály:

- [14] RYCKOVÁ, Karolína. *DOV: Informační revue*. s. 15.
- [15] RYCKOVÁ, Karolína. *DOV: Tourist & Events INFO*. s. 15

Internetové zdroje

[16] CZECHTOURISM [online]. [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/pro-media/tiskove-zpravy/nejnavstevovanejsi-turisticke-cile-roku-2013/>

[17] DOLNÍ OBLAST VÍTKOVICE [online]. [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: https://www.google.cz/search?q=doln%C3%AD+oblast+v%C3%ADtkovice&biw=1366&bih=643&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=RkU9VYb5JaeS7AbclIDICQ&sqi=2&ved=0CAcQ_AUoAg#imgrc=YOYgA0QVDnwLjM%253A%3Bq3K9rWeos9nDrM%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.muhradec.cz%252Fdata%252Feditor%252F672cs_1_big.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.muhradec.cz%252Fm%252Finfocentrum%252Ftipy-na-vylet%252Fdolni-oblast-vitkovic%252F%3B1024%3B405

[18] *DŮL MICHAL* [online]. [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: http://www.dul-michal.cz/modules/tableadmin2/external/imageext_new.php?image=WG9%2BY3N%2BcGljMDAxLmpwZ35nYWxlcmlIfm9icmF6ZWtfY291bnRlcn41M35nYWxlcmlIfjF%2BMTR%2Bb1k%3D&width=800&height=536

[19] *MĚSTSKÉ OBVODY* [online]. [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: https://www.google.cz/search?q=doln%C3%AD+oblast+v%C3%ADtkovice&biw=1366&bih=643&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=RkU9VYb5JaeS7AbclIDICQ&sqi=2&ved=0CAcQ_AUoAg#tbm=isch&q=m%C4%9Bstsk%C3%A9+obvody+ostrava&imgsrc=r-Nh2dsvAjYWIM%253A%3BAwld7Sa24H-ZLM%3Bhttp%253A%252F%252Fgisova.ostrava.cz%252Fostrava%252Fimages%252Fmapa_obvody.jpg%3Bhttps%253A%252F%252Fwww.ostrava.cz%252Fcs%252Fo-meste%252Fmestske-obvody%3B555%3B555

[20] *MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ* [online]. [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: https://www.google.cz/search?q=moravskoslezsk%C3%BD+kraj&biw=1366&bih=643&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=R0Y9VfyHMOhsAGc14CwBA&sqi=2&ved=0CAYQ_AUoAQ#imgsrc=WgpnvBhTxRZlIZM%253A%3B-CQhzyly14x23QM%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.msregion.cz%252Fimages%252Fnk12%252Fmap-00.png%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.msregion.cz%252F%3B561%3B283

[21] *MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. Jeseníky* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.msregion.cz/cz/jeseniky/default.htm>

[22] *MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. O kraji: Geografické informace* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: http://www.msregion.cz/cz/o-kraji/geograficke_informace.html

[23] *MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. Poodří - Moravské Kravařsko* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.msregion.cz/cz/poodri-moravske-kravarsko/default.htm>

- [24] NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKA DŮL MICHAL. *Důl Michal: Prohlídková trasa* [online]. 19. 4. 2015 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.dul-michal.cz/prohlidkova-trasa/>
- [25] NC NOVÁ KAROLINA. *Forum Nová Karolína: O centru* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.forumnovakarolina.cz/cz>
- [26] NOVÁ KAROLINA [online]. [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: <http://www.nova-karolina.cz/clanky/historie-karoliny/>
- [27] NOVÁ KAROLINA. *O projektu: Historie Karoliny* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.nova-karolina.cz/clanky/historie-karoliny/>
- [28] NOVÁ KAROLINA. *O projektu: Projekt Nová Karolína* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.nova-karolina.cz/clanky/projekt-nova-karolina/>
- [29] OKD, a.s. *Náš region: Landek park - Hornické muzeum* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.okd.cz/cs/nas-region/landek-park-hornicke-muzeum>
- [30] STATUTÁRNÍ MĚSTO OSTRAVA. *Historie města: Ocelovým srdcem republiky* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <https://www.ostrava.cz/cs/o-meste/historie-mesta>
- [31] STATUTÁRNÍ MĚSTO OSTRAVA. *O Ostravě* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/o-meste>
- [32] STATUTÁRNÍ MĚSTO OSTRAVA. *Technické památky: Landek park* [online]. Ostrava, 14. 4. 2014 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/turista/co-navstivit/technicke-pamatky/landek-park>
- [33] STATUTÁRNÍ MĚSTO OSTRAVA. *Technické památky: Dolní Vítkovice* [online]. 16. 1. 2015 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/turista/co-navstivit/technicke-pamatky/dolni-oblast-vitkovice>

[34] STATUTÁRNÍ MĚSTO OSTRAVA. *Technické památky: Důl Michal* [online]. 28. 11. 2013 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/turista/co-navstivit/technicke-pamatky/dul-michal>

[35] STATUTÁRNÍ MĚSTO OSTRAVA. *Turistické atraktivity: Rozhledny* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/turista/co-navstivit/rozhledny>

[36] ŠTĚPÁNEK, Jan P. *Hrady: Bývalá jáma a koksovna Karolina - Žofinská huť* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: http://www.hrady.cz/wnd_show_text.php?tid=13986

[37] VÍTKOVICE, a.s. *Landek park: O Landek* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://landekpark.cz/57/cs/node/2832>

[38] VÍTKOVICE, a.s. *Landek park: Prostory k pronájmu* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://landekpark.cz/57/cs/node/2798>

Seznam obrázků

<i>Obr. 4. 1 Moravskoslezský kraj</i>	24
<i>Obr. 4. 2 Městské obvody v Ostravě</i>	29
<i>Obr. 5. 1 Lanek park</i>	31
<i>Obr. 5. 2 Vítkovické železářny</i>	34
<i>Obr. 5. 3 Důl a koksovna Karolína</i>	41
<i>Obr. 5. 4 Důl Michal</i>	43

Seznam tabulek

<i>Tab. 3. 1 Vývoj ČR</i>	12
<i>Tab. 3. 2 TOP 10 nejnavštěvovanějších technických památek v ČR za rok 2012 a rok 2013</i>	19

Seznam grafů

<i>Graf 5. 1 Lanek park</i>	<i>33</i>
<i>Graf 5. 2 Vítkovické železářny</i>	<i>40</i>
<i>Graf 5. 3 Důl Michal</i>	<i>46</i>
<i>Graf 6. 1 Pohlaví</i>	<i>47</i>
<i>Graf 6. 2 Věková kategorie</i>	<i>48</i>
<i>Graf 6. 3 Místo pobytu.....</i>	<i>48</i>
<i>Graf 6. 4 Vzdělání</i>	<i>49</i>
<i>Graf 6. 5 Povolání</i>	<i>50</i>
<i>Graf 6. 6 Technická památka</i>	<i>51</i>
<i>Graf 6. 7 Technická památka</i>	<i>52</i>
<i>Graf 6. 8 Roční období.....</i>	<i>53</i>
<i>Graf 6. 9 Nejhezčí památka</i>	<i>54</i>
<i>Graf 6. 10 S kým?</i>	<i>54</i>
<i>Graf 6. 11 Doporučení</i>	<i>55</i>
<i>Graf 6. 12 Důvod.....</i>	<i>56</i>
<i>Graf 6. 13 Technická památka</i>	<i>56</i>
<i>Graf 6. 14 Spokojenost s návštěvou</i>	<i>57</i>

Seznam zkratek

CR – cestovní ruch

WTO – Světová obchodní organizace

AIEST – Mezinárodní sdružení expertů cestovního ruchu

Apod. – a podobně

Např. – například

ZTP – průkaz mimořádných výhod

Č. – číslo

OKD – Ostravsko-karvinské doly

Ing. J. Valenec – inženýr Jaroslav Valenec

Tab. – tabulka

Obr. – obrázek

Km – kilometr

Km²- kilometr čtvereční

m – metr

m² – metr čtvereční

m³ - metr krychlový

Cm - centimetr

Ha – hektar

% - procent

UNESCO – organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu

ČR – Česká republika

Nám. Čs. armády – náměstí Československé armády

C. k dvorní rady – označení titulu císařsko-královský

S. M. Rothschild – Salomon Mayer Rothschild

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámená s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. –autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB – TUO) má právo nevýdělečné, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB – TUO, a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému.
- bylo sjednáno, že s VŠB – TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB – TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB – TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Uherském Hradišti dne 7. května 2015

Kateřina Horehledová

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Fotogalerie

Příloha č. 2 - Propagační materiál DOV

Příloha č. 3 – Městské obvody Ostravy

Příloha č. 4 – Dotazník Technických památek v Ostravě

Příloha č. 1 – Fotogalerie

Obrázek 1 Řetízkové šatny v areálu Landek park

Zdroj: vlastní foto

Obrázek 2 Landecká Venuše

Zdroj: vlastní foto

Obrázek 3 Důl Hlubina

Zdroj: www.dolnivitkovice.cz/36/cs/node/2993

Obrázek 4 Svět techniky

Zdroj: vlastní foto

Obrázek 5 Vizualizace obchodního a zábavního centra FORUM Nová Karolina

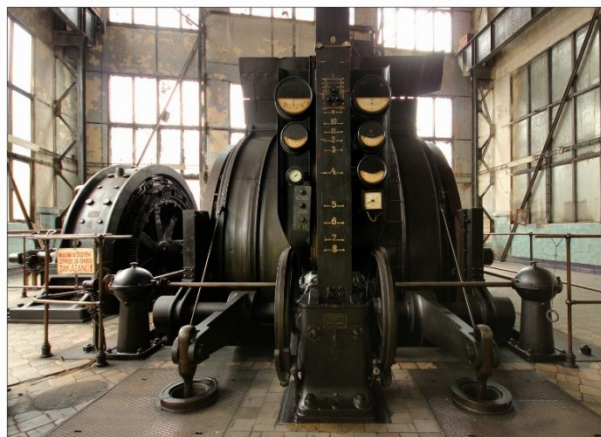
Zdroj: www.nova-karolina.cz/clanky/nova-karolina-ostrava-vizualizace-interieru/

Obrázek 6 Trojhalí Karolina

Zdroj: www.trojhalí.cz/cs/projekt-trojhalí/fotogalerie/projekt-a-stavba

Obrázek 7 Těžní stroj Dolu Michal

Zdroj: www.ostravafoto.cz/wp-content/uploads/2012/07/dul-michal-2014-13.jpg

Příloha č. 2 – Propagační materiál DOV

Zdroj: Propagační materiál DOV

Příloha č. 3 – Městské obvody Ostravy

- Hošťálkovice
- Hrabová
- Krásné Pole
- Lhotka
- Mariánské hory a Hulváky
- Martinov
- Michálkovice
- Moravská Ostrava a Přívoz
- Nová Bělá
- Nová Ves
- Ostrava – Jih
- Petřkovice
- Plesná
- Polanka nad Odrou
- Poruba
- Proskovice
- Pustkovec
- Radvanice a Bartovice
- Slezská Ostrava
- Stará Bělá
- Svinov
- Třebovice
- Vítkovice

Zdroj: www.ostrava.cz/cs/o-meste/mestske-obvody

Příloha č. 4 – dotazník Technické památky v Ostravě

Dobrý den,

jmenuji se Kateřina Horehledová, jsem studentkou 3. ročníku Vysoké školy báňské v Uherském Hradišti, obor Ekonomika cestovního ruchu. Chtěla bych Vás poprosit o vyplnění anonymního dotazníku k mé bakalářské práci. Data budou sloužit jako podklad mé bakalářské práce, který se týká *Technických památek v Ostravě*. Děkuji Vám za Váš čas.

1. Jaké je Vaše pohlaví?
 - a) Muž
 - b) Žena
2. Do jaké věkové kategorie se řadíte?
 - a) Do 19 let
 - b) 20 – 29 let
 - c) 30 – 39 let
 - d) 40 – 49 let
 - e) 50 a více
3. Kde máte své trvalé bydliště?
 - a) Ostrava
 - b) Mimo Ostravu
4. Jaké je Vaše dosažené vzdělání?
 - a) Základní
 - b) Středoškolské
 - c) Vysokoškolské
5. Jaké je Vaše povolání?
 - a) Student
 - b) Zaměstnanec
 - c) Nezaměstnaný
 - d) Na mateřské dovolené
 - e) Samoživitel
 - f) Důchodce

6. Co si myslíte, že pojem technická památka znamená?
- a) Vojenská opevnění
 - b) Technická zařízení a stroje
 - c) Mosty a přehrady
 - d) Hradky a zámky
 - e) Muzea
 - f) Průmyslové objekty
 - g) Jiné
7. Navštívil jste už některou z uvedených památek?
- a) Landek park
 - b) Vítkovické železářny
 - c) Důl Michal
 - d) Všechny tři
 - e) Žádnou
8. Ve kterém ročním období navštěvujete tyto památky?
- a) Jaro
 - b) Léto
 - c) Podzim
 - d) Zima
9. Pokud jste již navštívili některou z těchto památek, která se Vám nejvíce líbila?
- a) Landek park
 - b) Vítkovické železářny
 - c) Důl Michal
 - d) Všechny tři
 - e) Žádná
10. Pokud jste již navštívili některou z těchto památek, s kým jste tuto památku navštívili?
- a) S rodinou
 - b) S přáteli
 - c) Se školou
 - d) Sami
11. Kterou z těchto uvedených významných památek byste svým blízkým doporučili?

- a) Lanek park
 - b) Vítkovické železářny
 - c) Důl Michal
 - d) Žádnou nebo jinou
12. Pokud jste nenavštívili ještě ani jednu z uvedených technických památek, jaký důvod jste k tomu měli?
- a) Nezájem
 - b) Nedostatek času
 - c) Není s kým
 - d) Zbytečně utrácení peněz
 - e) Špatná dopravní dostupnost
13. Kterou z uvedených technických památek byste více zviditelnili a proč?
- a) Lanek park, protože
 - b) Vítkovické železářny, protože
 - c) Důl Michal, protože
 - d) Žádnou
14. Navštívili jste ve Vítkovicích Svět techniky, pokud ano, líbilo se Vám tam?
- a) Ano, líbilo se mi tam moc.
 - b) Ne, nelíbilo se mi tam.
 - c) Nebyl jsem tam ještě, ale mám to v plánu.
 - d) Nebyl jsem tam a ani to nemám v plánu.